

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

ערוץ 2000

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הגאון הרב יצחק אריה שיינר זצ"ל - נולד בי"ד חשוון ה'תרפ"ג (1922) בפיטסבורג (פנסילבניה, ארה"ב) להוריו שהיגרו מגליציה לאחר מלחמת העולם הראשונה. בצעירותו כבר נחשב לעילוי ובעל כשרונות ברוכים אותם ניצל היטב ללימוד התורה בעמל וביגיעה עצומה. בשנת ה'תרצ"ט (1939) מטעם ישיבת 'רבינו יצחק אלחנן', משולח בשם הרב בנדר הגיע לפיטסבורג. המשולח התארח בבית הוריו מאחר שהיה מהבתים הבודדים באיזור שבו יכל לסמוך על הכשרות. הרב בנדר הצליח לשכנע אותם לשלוח את בנם היחיד לניו-יורק ללימוד בישיבת 'רבינו יצחק אלחנן'. רבינו לא חש בטוב וחשב לחזור לביתו. בהשגחה פרטית נקלע לקמפ של ישיבת 'תורה ודעת', שם פגש בגאון ר' שרגא פייבל מנדלוביץ שהתעניין בו. כשהבין שרבינו רוצה לחזור לביתו, שכנע אותו להיכנס לישיבה. שם למד אצל רבותיו ר' שלמה היימן אליו היה מקורב מאוד. לאחר מכן למד אצל ר' ראובן גרוזובסקי שלמד אתו בחברותא בלילות, תקופה ארוכה. לגבי חברותא זו סיפר שמעולם לא סיימו ללמוד, תמיד למדו עד שאחד מהם נרדם. אחרי נישואיו המשיך ללמוד בישיבת 'תורה ודעת', בה נחשב לאברך מיוחד ולגאוות הישיבה. אהבת התורה שלו היתה עד אין סוף ותכלית. עסק בתורה הקדושה בכל שעות היום והלילה. כבר בגיל 17 ניכר בהתנהגות שלו שהוא מחפש רק את האמת בבין אדם לחבירו ובקיום המצוות בשנת ה'תש"ז (1947) עלה לארץ ולמד בישיבת חברון.

שם הפיץ בין הבחורים את תורת רבו ר' שלמה היימן, כך נהג גם כשהיה ראש ישיבה פחות חידש בעצמו. לאחר נישואיו התגורר בצרפת עד לשנות ה'תש"י (1950). באב ה'תשט"ז (1956) נסע עם חמיו לשוויץ בשל מצבו הרפואי של חמיו. רבינו התייעץ עם מרן החזון אי"ש והוא כתב איך צריכים לעשות את הניתוח. רבינו שהכיר את השפה הצטרף לחמיו. בי"ח אב תשט"ז חותנו נפטר לאחר שהניתוח לא הצליח. רבינו נותר שם והתחיל לכהן כראש ישיבת 'עץ חיים' במונטרה למשך כחמש שנים. התמסר מאוד לתלמידיו. את המוכשרים שבהם שכנע להקדיש את חייהם לתורה. מה שבאירופה של אז היה מאוד לא מקובל ושלח אותם ללמוד בישיבות בארץ. בעקבותיהם הלכו רבים, עד שכיום זהו הסטנדרט אצל החרדים באירופה. בשנת ה'תש"כ (1960) חזר לארץ לתפקיד ראש ישיבת קמניץ, יחד עם דודו הגאון ר' יעקב משה ליבוביץ בן הברכת שמואל (אביו של הגאון ר' חיים שלמה ליבוביץ שבהמשך הצטרף לראשות הישיבה לאחר פטירת אביו) לצד גיסו הגאון הגדול ר' אשר ליכטשטיין. הישיבה היתה מפורסמת מאוד עם גדולי ת"ח. נפתח גם ת"ת וישיבה לצעירים. רבינו היה מסור מאוד לתלמידיו והם ניגשו אליו בכל עניין גשמי ורוחני כאשר רבינו מיעץ ומנווט את דרכו של כל אחד מתלמידיו. ענוותן מופלא. בשנת ה'תשס"ג (2003) מרן הגרי"ש אלישיב ביקש ממנו להצטרף כחבר במועצת גדולי התורה של דגל התורה. למרות שלא רצה להשתתף בחיים הציבוריים של הנהגת ציבור בני הישיבות, כאשר הבין ממרן הגרי"ש כי מדובר בצורך הכרחי עבור עולם התורה, הוא ביטל את דעתו וקיבל את התפקיד. התגורר בארה"ק בדירה קטנה וצפופה ברח' צפניה בירושלים (בדירה זו אירח במשך שנים רבות גם את אימו ע"ה ושימש אותה כל הזמן במסירות ואת חמותו בת הגאון ר' ברוך בער שסעדו ושימשו אותה בני משפחה וצאצאיה עד לפטירתה). נפטר בי"ח שבט ה'תשפ"א (2021). חי כ-98 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' דב. **אמו:** מרת פרל. **אשתו:** מרת אסתר לאה (בת רבי משה ברנשטיין, מייסד ישיבת 'קמניץ' בארץ ונכדת רשכבה"ג מרנא הברכת שמואל הרב ברוך בער ליבוביץ ראש ישיבת קמניץ בליטא). **ילדיו:** הגאונים רבי אברהם ורבי שמחה (מכהנים כר"מים בישיבה). **בתו:** מרת חיה (נישאה לגאון רבי יעקב קראוס). **מרבותיו:** הגאונים רבי שלמה היימן (ראש ישיבת תורה ודעת), רבי ראובן גרוזובסקי, רבי ברוך בער מקמניץ, מרן החזון אי"ש. **מתלמידיו:** הגאון ר' ירחמיאל אונגריר, הגאון רבי משה בונים קראוס ראש כולל 'זכרון זאב', ועוד רבים גדולי מרביצי תורה בדורינו.

שקידתו העצומה והתמדתו הנוראה היו מופלאים. רבינו כשלמד כל כולו היה שקוע בסוגיא בה אחז באותה שעה, הוא נשם את הסוגיא, אכל עם הסוגיא, ישן עם הסוגיא והלך עם הסוגיא. היא היתה עצם מעצמיו ובשר מבשרו. בסעודות בשבת הסעודה היתה נראית כמו שיעור עם תלמידים [היו אוכלים אצלו כל שבוע כמה בחורי ישיבה. גם היה שר הרבה זמירות] ובשמחות ובנסיעה לשמחות ובהליכה לתפילה ובחזור מהתפילה בדרך הלך ובדרך חזר היה כל כולו שקוע בלימודו בריכוז ובעמל עצום. הפלא הגדול היה שגם כשהיה מתוקף תפקידו עסוק עם עניני הישיבה [או בעניני הציבור או כשהיו מתייעצים איתו והיה מתמסר כל כולו לעזרת הזולת] ולפעמים היו מפסיקים אותו באמצע הלימוד אבל מיד כשהיה מסיים היה מיד חוזר לעומק הסוגיא ומונח בה שוב בכל כוחו כפי שהיה רגע קודם לכן. לפעמים בלילות השבת אחרי הסעודה היה אומר שהוא צריך קצת לנוח ומבקש שיקראו לפניו את הרשב"א או ראשון אחר והיה מקשיב ומעיר ומתקן אותנו (מספרים תלמידיו) ונושא ונותן בדברים עד שהיה חוזר לשולחן ולמד עד השעות הקטנות של הלילה.

רבינו גדל בבית חסידי. הוא היה רגיל לעמוד בקידוש של ליל שבת, כשסבתא שלו [חמותו] ע"ה נחלשה והוא שם לב כי קשה לה לעמוד בקידוש, אמר אחרי ששרו אשת חיל, כי שם לב שבספרי הלכה מבואר שעדיף לכתחילה לשבת בקידוש מלעמוד, ומאז התחיל להתיישב בקידוש. הסבתא אפילו לא העלתה על דעתה שמה שהתחיל לשבת היה בגללה.

רבינו היה מסור לתלמידיו בצורה נפלאה תמיד היה דורש מצוות הישיבה שירגישו כל בחור שהוא כמו בן יחיד ורק כך אפשר לגדל אותם לתורה. תמיד היה מספר בשם מרן החזון אי"ש שרב מפורסם שאל אותו שהציעו לו להיות ראש ישיבה לכמה מאות בחורים, האם כדאי לקחת את התפקיד? מרן החזון איש ענה לו שאם הוא יכול להרגיש כל בחור כבנו, שיקח.

הגאון הרב ישראל דוד ניונר זצ"ל - נולד ב-ט' באב ה'תר"צ (1930) בעיר חוסט שבמארמורש. עוד כשהיה קטן היה קם בשעה חמש לפנות בוקר וצועד ל'חדר' בתשוקה גדולה כשבחוץ שרר קור מקפיא של עשר מעלות מתחת לאפס. בישיבה קטנה למד אצל הרה"ג ר' יהושע פרקש הי"ד, ת"ח מופלג וגאון בחינוך. בשיעור המוסר רבו היה בוכה בדמעות שלישי. בשנים ההם רבינו התמיד בלימוד התורה מהשעה 5.30 לפנות בוקר עד 7.30 בערב. לקראת בר-המצווה נבחן על שלוש מסכתות מהקשות שבש"ס בעיון. כשהגיע למצוות היה זה בעיצומם של ימי הרעה. עבר את מוראות השואה במחנה אושוויץ ובמחנות נוספים. שיכל את אימו ואחיו שנהרגו עקה"ש הי"ד. ניצל בניסים עצומים מהשואה האיומה. ראה כמה פעמים את המוות מול עיניו. לאחר המלחמה שב עם אביו לסאטמר. בסוכות ה'תש"ו (1945) האדמו"ר ה'אמרי חיים' הגיע לעיר. האדמו"ר ביקש מאביו שישלח את רבינו לישיבה שהוא פתח בגרוסוורדיין ורבינו הלך ללמוד שם. לאחר מכן עבר לגרמניה. שם למד בישיבה שהגה"צ רבי גרשון ליבמן זצ"ל, ראש ישיבת 'בית יוסף' דנובהרדוק פתח. הישיבה בהמשך עברה לצרפת ורבינו עבר איתה. רבינו השקיע את נפשו בעמל התורה. במשך חמש שנים רצופות לא עלה על מיטה מרוב התמדה ויגיעה. לאחר מכן עלה לארץ והתחתן.

יום לאחר ה'שבע ברכות' הגאון רבי יעקב גלינסקי קרא לו להקים יחד עימו את ישיבת חדרה. רבינו התיישב בעיר והתחיל להרביץ תורה לתלמידים. משם נקרא לכהן כר"מ בישיבת 'תפארת ציון' בב"ב. בכל מקום הרביץ תורה ומסר שיעורים בעיון ובעמקות, שיעורים ששם יצא לתהילה. מסר שיחות מוסר בדרכה של 'נובהרדוק'. ניהן בכח הנגינה. בהמשך נקרא על ידי רבו הרב ליברמן להרביץ תורה בישיבתו בבוסויר ואח"כ בארמונטייר שבצרפת. היה מראשי הישיבה וזכה להעמיד תלמידים רבים מרביצי תורה. משם עבר לארה"ב ושימש כר"מ ומשגיח בישיבת סאטמר. בהמשך סייע רבות להקים עולה של תורה בלוס אנג'לס כאשר הרבי מסאטמר הבטיח לו שילדי ישראל יראים ושלמים. רבינו עזר בהקמת הישיבה, ת"ת, בית חינוך לבנות. לאחר מכן חזר לארץ והתמנה כראש ישיבת 'מגדל אור' במגדל העמק וזכה לקרב רבים. בנוסף עמד בראשות הישיבה והכולל 'נר שמואל' שבהר נוף והרביץ תורה בישיבת איתרי. בתקופה האחרונה חלה במחלה קשה אולם קיבל ייסוריו באהבה ובדומיה. מידותיו היו מופלאות. וותרן עצום. ענוותן מופלא. נפטר ב-כ"ג שבט ה'תש"ע (2010). חי כ-80 שנים. בהלווייתו השתתפו כ"ק האדמו"רים מרחמיסטריווקא ומפינסק-קארלין, הגאון ר' יצחק אזרחי, הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן, הגאון ר' ישראל אורלנסקי, הרה"ג משה דוב שויד מארה"ב, הרה"ג נחמן קליין, הרה"ג ר' דוד פריימן, חתנו הרב יעקב ולצר, הרב אברהם יוסף לייזרזון ועוד רבים. ציונו בהר תמיר חלקת ויז'ניץ בהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' מנשה (איש חסיד ורב חסד שהיה מראשי הקהילה בעיירה אורשויו ובחוסט. היה למד ברציפות כל יום מהשעה ארבע לפנות בוקר עד שמונה וגם בערב למד עד השעות המאוחרות. דאג לילדי עניים). **אמו:** הרבנית מלכה. **אשתו:** הרבנית רחל (בת ר' משה שניאור זלמן גרוסמן זצ"ל מגדולי חסידי קארלין). **ילדיו:** הרבנית פקשר (נישאה לר' חיים יצחק, ר"י בוין בירושלים), הרבנית ולצר (נישאה לר' יעקב, מזכיר מועצת גדולי התורה של אג"י וראש הכוללים של חסידות ויז'ניץ), הגאון ר' משה שניאור זלמן (ר"י דחסידי ויז'ניץ מונסי במונסי ומו"צ), הרבנית וייס (נישאה לר' אהרון, ראש ישיבת ספינקא בניו יורק), הרבנית שטיין (נישאה לר' מנחם מברוקלין). מרבתינו: הרה"ג ר' יהושע פרקש הי"ד (למד אצלו בישיבה קטנה), האדמו"ר ר' יואל טייטלבוים מסאטמר (ה'דברי יואל'), האדמו"ר ר' חיים מאיר הגר מויז'ניץ (ה'אמרי חיים'), הגה"צ רבי גרשון ליבמן מנובהרדוק, הגה"צ רבי שלמה אליעזר וויזל (אבד"ק טערנעווא). **מספריו:** **יהומוסר והנועם - 5 חלקים ישובה ישראל יעקבי ישראל.**

יהודי אחד היה חייב חוב גדול לרבינו. הבעיה שאותו היהודי נעלם יום אחד עם כל החובות. הסתבר שהאיש היה חייב גם לעוד אנשים מאותה הקהילה. יום אחד הגיעה השמועה שאותו היהודי נמצא במדינה סמוכה ואפשר בטיסה קצרה יחסית להגיע אליו. בני משפחתו של רבינו ביקשו ממנו שיסע אליו, ואולי יוכל להציל משהו. למרות שלא היה ברצונו, רבינו נסע לשם. כשהגיע אכן מצא את היהודי, ושאל אותו אם יש אפשרות שהכסף יוחזר אליו באופנים מסוימים? בתגובה אותו היהודי סיפר על מצבו ועל הקשיים שלו וכך אפילו הם עומדים להוציא אותו ואת משפחתו מהבית שבו הוא מתגורר היות שהוא לא שילם את דמי השכירות כבר חצי שנה. רחמיו של רבינו נכמרו על האיש והוא כתב לו שני צ'קים. הראשון על הסכום של החצי שנה שעברה והשני על החצי שנה שתבוא...

הסיפור לא מסתיים כאן. עקב תפקידיו הרבים של רבינו במקומות רבים בעולם, בעת שהתגורר בירושלים עיה"ק היו באים להתארח בשב"ק על שולחנו בניהם של אותם משפחות מחו"ל ששלחו אותם ללמוד בא"י. תקופה מסוימת היתה מגיעה אליהם גם כן אחת מבנות הסמינר בא"י, שהיתה ילידת חו"ל. בתו של רבינו קיבלה הוראה ממנו, לדאוג לה ביותר. אף פעם לא הבינו בני ביתו מדוע לדאוג לזאת יותר מכולם, שהרי רצונו שכולם ירגישו בנוח. כששמעו לאחר מכן את שם משפחתה, הבינו שזוהי בתו של אותו יהודי הנ"ל בעל חובו של רבינו. הצדיק הסביר להם שכששמע את שם משפחתה, חשב לעצמו, שהיות שאביה ידוע בתור בעל חוב גדול, מי יודע כמה קשיים מנת חלקם של ילדיו אלו במוסדות הלימודים, וביותר בתקופת השידוכים. לכן אמר להרבות את היחס והקרבה כדי להקל עליה במעט...

באחד מהמקומות שבהם רבינו כיהן כרב והיו ברשותו מוסדות רבים לחינוך בני ובנות ישראל, והתקהלה סביבו גם קהילה של בעה"ב חרדים חשובים. לאט לאט התקבצו סביבו הרבה מבני המקום שהיו נמנים על הקהילה היכלל חסידית שבעיר. ראו אלו את גדלותו הרוחנית של רבינו וביקשו למנות אותו לרב על כל מקהלות החסידים שבאותה העיר. מאות מבני הקהילה חיכו ליום שנקבע להכתרתו של רבינו. האנשים הזומנו, נקבע עם בעל אולם שיערכו אצלו את סעודת המצווה וגם נקבע עם מנגנים שיבוא לשמח את מאות המשתתפים באירוע זה. אולם משום מה האירוע נדחה ונדחה עד שדבר זה ירד מהפרק וגם המיני הזה לא יצא אל הפועל. לאחר מכן התברר, שכמה לילות קודם לאותו אירוע בשעת לילה מאוחרת אשת אחד מגדולי האדמו"רים טלפנה, וביקשה מרבינו שיאיל בטובו לא לקבל את המיני הזה, היות שהיא חוששת מכך שהוא יהיה הרב לכל מקהלות החסידים בעירו, היות ובנה גר באותה העיר, ובקושי יש לו מתפללים בבית מדרשו, ואם יהיה מקום לכלל החסידים בעיר, ובמיוחד עם המשיכה שיש לרבינו עליהם, אז לבנה לא יישאר כלום...

ניתן לקבל את ספריו של הרב זצ"ל, ע"י בקשה למייל: novardok@gmail.com

הרב שבתי הכהן כץ זצ"ל בעל הש"ך: נולד בעיר אמסטיביו (פולין) בשנת ה'שפ"ב (1622). כבר בילדותו נודע כעילוי מופלג. ובגיל 12 החל ללמוד בקז'ימייז' בישיבה של ר' יהושע חריף. יחד עם רבו נסע לקראקוב ללמוד בישיבה, שפתח שם ר' יהושע ולאחר מכן נסע ללמוד אצל ר' העשיל מקראקא והתגורר בבית ר' נתן נטע שפירא (בעל ה"מגלה עמוקות"). בהגיעו לווילנה התפרסם כאחד המלומדים הגדולים וכעילוי מופלג. לאחר נישואיו - חותנו דאג לכל צרכיו על מנת שיוכל לשקוד על לימוד התורה, ור' שבתי מונה כדין בוויילנה. למרות גילו הצעיר מונה לחבר ביה"ד של וילנה.

בגיל 24 כתב את ספרו "שפתי כהן", שקיבל את הסכמתם של 18 רבנים מגאוני התקופה, ביניהם ה'תוספות יום-טוב'. בתקופת פרעות הקוזקים, בראשותו של בוגדן חמלניצקי החריבו הפורעים קהילות יהודיות, רצחו, חמסו ושדדו במשך עשר שנים. וכאשר הם הגיעו לעיר הגדולה וילנה והחלו לערוך פוגרומים ביהודים, הצליח רבינו לברוח ללובלין ב-כ"ד תמוז ה'תט"ו (1655). אולם הקוזקים הגיעו ללובלין בחג הסוכות ורצחו גם שם יהודים רבים. רבינו שוב הצליח לברוח לעיר דאנזיץ (צ'כוסלובקיה) שם כיהן כרב. משם הוזמן לכהן בלישוי.

גאון בנגלה ובנסתר. מקובל ופייסן. חיבר סליחות מזעזעות לכ' סיון, היום בו נקבע תענית ציבור לזכר 10,000 יהודים הי"ד. נפטר בעיר האלעשוי שבצ'כיה ב-א'

השחיטה הנוראה שביצעו הקוזקים בנמירוב, שם רצחו ביום אחד אדר ראשון ה'תכ"ג (1663). חי כ-41 שנים.

אביו: ר' מאיר הכהן אשכנזי (אב"ד אמסטאוטי ומהילוב, מח"ס שו"ת גבורות אנשים). **אשתו:** בת ר' בנימין זאב טויבר (חתנו של המהרש"א ושימש כפרנס של ווילנה). **מרבתי:** אביו, ר' מאיר, ר' מאיר מלובלין, ר' יהושע פלק כץ (מח"ס סמ"ק), ר' אברהם יהושע העשל מקראקא. **חברותא:** ר' יהושע העשיל (מח"ס מגיני שלמה). **חתיני:** ר' מנחם מאניש. ר' העשיל. **בנו:** ר' משה. **מספריו:** **ישפתי כהן** - על יו"ד וחושן משפט **ינקודות הכסף** - השגות על הט"ז **ימגילה איפה** - על מעשי הרצח של הקוזקים באוקראינה **יפועל צדק-מניין המצוות לפי ימות השבוע יתקפו כהן** - על דיני תפיסה **יגבורות אנשים** - על אבן העזר

אירע פעם ולרבינו היה דין ודברים בענייני ממונות עם אחד מנכבדי הקהילה. הסכימו ביניהם לבוא לפני רב לדין תורה. אך למי יפנו? הן הש"ך מוכר וידוע כגדול בתורה, וכל רב עלול, חלילה, לשאת לו פנים בדין. כיוון שכך, החליטו להתדיין בעיר מרוחקת בבית דינו של רב אשר אינו מכיר את הש"ך. בטרם יצאו לדרך עיין הש"ך שוב ושוב בספרי הלכה ראשונים ואחרונים, ואכן, **לפי כל המקורות נמצא שהצדק עימו.** לאחר נסיעה ממושכת התיצבו השנים לדין תורה. הרב, אכן, לא הכיר את הצדדים, ושמע את טענותיהם בלא כל פניה אישית. היה זה עניין מסובך, ועל כן לא מיהר הרב לחרוץ את פסק הדין, אלא ביקש מהצדדים לבוא שוב ביום המחרת.

לאחר שהלכו, הוסיף הרב לעיין בנושא מכל צדדיו, ולבסוף לאחר שעות מרובות הגיע להחלטה, **שפסק הדין אינו לטובת הש"ך.** כששמע הש"ך ביום המחרת כי יצא חייב בדין התפלא מאוד וביקש מהרב, שיראה לו על מה הסתמך בפסק הדין. אמר הרב "ענייניכם נראה לי מסובך מאוד, ובתחילה אמנם סברתי, כי הצדק עמך. אך בכל זאת הוספתי לעיין בדבר. ואכן, מצאתי ספר חדש פירוש על ה"שולחן ערוך" שהגיע לידי לאחרונה, ובו ראיתי סברות ישרות ומעמיקות בנושא הסכסוך. מהן משתמע כי הצדק אינו עמך". ובדבר קם הרב ופנה אל ארון הספרים, הוציא מאחד התאים ספר חדש, דפדף בו ולבסוף הראה אותו לש"ך. הביט רבינו בספר ופער פיו בתדהמה, **מדובר בספר, שהוא חיבר ה"שפתי כהן!"** עיין הש"ך בפירושו, ומצא בו ללא כל ספק, כי הצדק עם בעל דינו! והוא בעצמו פסק כך. לא יכול עוד להבליג וגילה לרב, כי הוא מחבר הספר. הופתע הרב והתרגש לראות לידו את הרב הדגול בכבודו ובעצמו, והמילים נעתקו מפיו. אך הש"ך אמר, "ראה כמה גדולים דברי חכמינו, שאמרו, אין אדם רואה חובה לעצמו!"

מובא בספר "בצילו חמדתי" סיפור מופלא על הש"ך המראה עד כמה גדולה אמירת הצדיק, וככל היוצא מפי הצדיק - יעשה הקב"ה: סיפור הגאון מטשעבין, רבי דב בעריש ויידנפלד זצ"ל: רבינו הש"ך זצ"ל הגיע פעם לקאליש ודרש דרשה בבית המדרש. רבינו ה"מגן אברהם" נכח בעת הדרשה. לאחר הדרשה הלך המגן אברהם לאכסניית הש"ך ופלפל עם הש"ך בחריפות ובבקיאות בכל מכמני הש"ס, והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתן מסיני.

והנה באמצע התלהטות שיחתם התורנית, באו אנשי הבית בבהלה והודיעו לש"ך, שיש חולה מסוכן בעליית הבית הנוטה למות ברגעים הקרובים, ומכיוון שהש"ך כהן, עליו לצאת מיד מהבית (כדי שלא ייטמא חלילה בטומאת מת). הש"ך שהיה באמצע רחתת לימודו, הפשיל את שרוולו ונתן בכל עוז דפיקה על השולחן ואמר: **"אני מצווה להמתין!"**. לתדהמת הנוכחים נתקיים לעיניהם "ככל היוצא מפיו יעשה!". שיחת הש"ך עם המג"א נמשכה, והחולה הוסיף לחיות. משסיימו לדבר, ויהי אך יצא הש"ך מפתח הבית, נפטר החולה בעליה.

כאשר רבינו התגורר באוסטריה פרצה מלחמה בין אוסטריה לצרפת. משגברה המלחמה כבשו חיילי צרפת את העיר, והחלו לעבור מבית לבית ולרצוח את התושבים בדם קר. כאשר הגיעו לבית רבינו, הרבנית מתה במקום מהפחד. הרב נותר עם בתו בת ה-5. הוא הרים את הילדה על כתפיו ונמלט ליער. כאשר הגיע למעבה היער גילה כי ממולו באה פלוגת חיילים נוספת! הרב רץ במהירות. תוך כדי מנוסה נשמטה בתו מעל כתפיו והרב שנס במהירות עצומה ובפחד כלל לא חש בדבר. לא חלף זמן רב ואל המקום בו היתה מוטלת הפעוטה התקרבו חיילי צרפת ובראשם המלך. "הביאו את הילדה הזאת!" פקד. ציווה המלך להגיש לילדה ארוחה אך היא סירבה לגעת במזון וסיפרה כי היא יהודיה ומאז הוגש לה פירות וירקות בלבד. בסיכומו של עניין החליט כי הילדה שמצא ביער תגדל בביתו ותהיה כאחות לבתו היחידה.

בת המלך היתה בת גילה של בת הש"ך. באחד הלילות הקיצה בת הרב והבחינה בנחש הכרוך על צווארה של בת המלך. לקול זעקותיה באו משרתי המלך והרגו את הנחש וכך ניצלה בת המלך ממוות! חלפו השנים ושתי הילדות הגיעו לשנתן ה-12. באחת הלילות פרצה שרפה בארמון. בת הרב הקיצה בבהלה משנתה וגילתה כי החדר אפוף בלהבות. בלי לחשוב פעמים, קרבה לחלון וקפצה בעדו החוצה ורצה כל עוד נפשה בה. רגליה נשאוה לעבר המדבר הגדול. במרוצתה נקלעה לחבורת שודדים אלימים, שהחליטו למוכרה.

השודדים פנו לעיירה סמוכה ודרשו בעבורה 500 דינרי זהב ואחד מהעשירים פדה אותה. ברבות הימים העשיר חיתן את בנו עם בת הש"ך. לימים הגיע לעיר שר שגזר על היהודים לשלם לו סכום כסף עצום. התברר כי השר הוא חתן המלך! היא הבינה שהשר התחתן עם בת המלך איתה גדלה. בבוקר הלכה אל בית השר. בפתח הודיעה כי תופרת היא במקצועה. אשת השר הסכימה ולאחר מכן סיפרה לה מי היא. היא ביקשה מחברתה שתודיע למלך שהיא בחיים והמלך שלח מתנות רבות לחתונה כתמורה על הבשורה הטובה והשר ביטל את הגזרה.

חלפו שנתיים מאותו מאורע. באחת הימים הגיע רב אל העיר ונשא דרשה. כל בני הקהילה נאספו להאזין לדרשה. בין הנשים היתה גם בת הרב. קולו של הרב הדורש נשמע באוזניה דומה עד מאוד לקול אביה. עוד באותו היום ביקשה מבעלה: "הזמן את הרב האורח לסעוד בביתנו", והרב, אכן, בא לסעודה. בזמן האוכל סיפר הרב, "בת חמש שנים היתה אז בת. ובימי המלחמה, בעת שנמלטתי אל היער". סיים האורח את סיפורו בקול רועד, "נעלמו עקבותיה". עתה לא היה ספק בלב בעלת הבית: האורח היושב ליד השולחן אינו אלא אביה! "אבא!" פרצה בהתרגשות, "אני היא בתך! אני היא אותה ילדה קטנה שהלכה לאיבוד ביער!". כשנדדע כי אותה אשה, שנפדתה בהיותה נערה משבי אינה אלא בתו של הש"ך, אמרו: "אין זה פלא שניסים כאלו אירעו לה הרי בכל השנים, ואפילו בהיותה פעוטה, הקפידה על מאכליה ולא טימאה עצמה במאכלות אסורים". והיה מי שהוסיף: "אכן, ניכר עליה, שבתו של אדם גדול ומורם מעם היא!".

רבי אברהם בן מאיר בן עזרא (ראב"ע) זצ"ל: נולד בטודלה שבספרד בשנת ד'תתנ"ב (1092). משורר, בלשן, רופא, פילוסוף, עסק גם באסטרונומיה, מתמטיקה ובאסטרונומיה. עני מרוד וחכם מופלג. גאון בנגלה ובנסתר, בעל רוח הקודש. חיבר מאות שירי קודש וחול. ביניהם הפיוט הידוע 'אגדלך'. בשנת ד'תת"ק (1140) עזב את ספרד לאחר הפוגרומים והגיע לאיטליה. שם הפיץ את הסגנון הספרדי של השירה. התגורר בעיר סולירנו, שבה הייתה קהילה יהודית מהגדולות באיטליה, אך אנשי הקהילה לא קיבלוהו בכבוד הראוי לו. עבר לעיר לוקא, ולאחר כשנה עבר למנטובה.

לאחר שחלה במחלה קשה, והיה על ערש דווי, נדר לכתוב פירוש על התורה, כאשר הבריא עבר לוורונה, ולאחר שסיים את פירושו לתורה העתיק מושבו לעיר בידרש שבצרפת, מקום מושב חכמים ביניהם ר' יצחק בן יהודה הנשיא ור' אברהם בן חיים, שקיבלוהו בכבוד והללו אותו. רבנו יעקב תם שלח אליו שירי כבוד ותהילה והתכתב עמו.

הראב"ד כתב שר' אברהם ברא בריה על פי ספר יצירה והעמידו לפני רבנו תם, על מנת להראות לו כמה כוח יש באותיות התורה והרמב"ם ציווה את בנו שילמד רק בספריו של האבן עזרא. בדרכו חזרה לספרד נודע לו - כי בנו נפטר ומרוב צער בהגיעו לעיר קלהורה אמר על עצמו: 'ואברהם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרון אף העולם' והחזיר את נשמתו לבורא. נפטר בא' אדר א' ד'תתקכ"ז (1167) בכפר כבול. חי כ-75 שנים.

אביו: ר' מאיר. **בנו:** ר' יצחק. **מספריו:** **ברכת אברהם** - על משלי **יוסף אברהם** - על מגילת אסתר **ייסוד מורא** - ביאור שיטתו הפילוסופית **יסוד היסוד** - דקדוק הלשון **יסוד הלוחות** - לוחות אסטרונומיים **יסוד העיבור** **יסוד השם** - על סוד ה' המפורש **ספר מאזניים** - דקדוק. לשון הקודש **ערוגת החכמה** - מציאות השם **פירושים לתנ"ך** - על התורה, חמש מגילות, ישעיה, תרי עשר, תהילים, איוב ודניאל • **שפה ברורה** - משפטי הלשון ודקדוק האותיות **ישפת יתר** **יסוד המספר** - אריתמטיקה **יסוד האחד** - על המספרים 1-9 • **מספריו האסטרונומיים:** ראשית חכמה, ספר הטעמים, משפטי המזלות, ספר המולדות, ספר המבחרים, ספר המאורות, ספר העולם, ספר מפתח שלמה **ועוד רבים.**

בעיר רומא גזרו שליטיה גזרה אכזרית: **בכל שנה חייבת קהילת היהודים לתת לידי הנוצרים יהודי אחד בשבוע לפני חג הפסחא.** גזרה נוראה זו עמדה בעיניה במשך מספר שנים וכל תחבולות היהודים לבטלה לא הועילו, וכשהגיע השבוע המר היו מפילים גורל על הבחורים, והבחור שנלכד בגורל היה נמסר כקורבן העדה לידי הנוצרים.

הרשעים היו שמים אותו בתוך חבית יין גדולה של עץ, ומסביב לחבית היו תוקעים מסמרים גדולים מברזל אל חלל החבית מבפנים. **לתוך חבית זו היו מכניסים את הבחור היהודי וסותמים את החבית ומגלגלים את החבית בכל רחובות העיר, והיו מזמרים בקול ושמחה, עד שהיה מוסר את נשמתו לבורא.**

והנה שנה אחת עלה בגורל בחור שהיה חתן וזמן חופתו נקבע לאותו שבוע. ובעת שהפילו את הגורל, היה הכל מוכן לסעודת החתן והכלה והקרואים כבר באו. ושמתם הפכה לתוגה, והכול היה שרויים באבל כבד על החתן, ועל גורלו שעלה לו, **ועיניהם של הקרואים היו זולגות דמעות, ותעל זעקתם לשמיים.**

רצה הבורא יתברך לעד ונזדמן רבי אברהם אבן עזרא לרומא, כשהגיע לעיר שמע כל הבכיות והזעקות, ושאל לפשר הבכיות והזעקות. סיפרו לו את צרתם – ואז הרב אמר להם: "תשועת ה' כהרף עין. אל תדאגו ואל תפחדו. **מסרו אותי במקום החתן לנוכרים, ואת החתן תכניסו לחופתו.**" אמרו לו: "איך נתאכזר אליך, ואתה אורח שבאת ללון אצלנו וניתן אותך לטרף בידי חיות רעות ואכזריות?!" אמר להם: "אני הולך בעצת ה'".

סוף דבר שמעו לבקשתו ומסרו אותו בידי הרשעים, לקחוהו הנוכרים והביאוהו קודם כל אל בתי היראה שלהם, כדי שכל העם ישחקו עליו, שכך היה מנהגם, ושאלו אותו: "מה חפצו לפני שימות?" שכן המנהג לשאול את המוצא להורג לעשות לו חפצו האחרון, אמר להם רבי אבן עזרא: "**הביאו לי קערה זדלי מים לרחוץ רגליי**", מלאו את בקשתו. והנה להפתעת הכל, ציווה על אחד הפסלים, שהיו ניצבים שם מעץ ומאבן מכסף ומזהב, אמר לו: "לך והבא לי דלי מים".

אף על פי שהפסלים הם מעץ ומאבן לא ימושו ידיהם ורגליהם, נעזר הצדיק בשמות קדושים, והיה נראה להם שהפסל רץ והביא לו **דלי מלא מים.** ציווה על פסל אחר: "**לך חמם לי המים על האש שיהיו נעימים לרחיצה**", מיד רץ הפסל עם הדלי ולאחר רגעים מעטים חזר העמיד לפניו את הדלי שהיה מעלה אדים וחזר למקומו. אחר ציווה לפסל שלישי: "**בוא חלוץ נעליי**", מיד ירד הפסל, כרע על ברכיו חלץ נעליו וחזר למקומו, **ציווה על פסל אחר, שיבוא ויוציא לו את הגרביים, מיהר הפסל ועשה את רצונו.**

בסוף פנה אל הפסל הגדול מאחיו ואמר לו: "**בוא רחץ רגליי במים האלו ואחר תשתה אותם!**", והפסל כבר הזיז את רגלו וביקש לרדת, ראו כל העם ונפלה עליהם אימה ופחד גדול וגעו כולם בבכי ואמרו: "איך נראה את קדושינו רוחץ את רגליו של היהודי, ולאחר מכן ישתה את המים?!" התחננו לרב שיוותר לפסל מעשות זאת ולא רצה, **עד שהבטיחו לו לבטל את הגזרה הרעה, ולא הסכים, עד שכתבו וחתמו שלא ישובו לחדש גזרה זו לעולם, וכך ניצל מידיהם הרב אברהם אבן עזרא והציל כמה נפשות מישראל וממיתות משונות אלו, ואותו יום כל שנה עשו אותו יהודי רומא יום טוב ומתנות לאביונים אשרי דורו שהכירו את הרב הגאון אבן עזרא.**

○ יפור נישואיו של רבינו הינו מופלא ביותר. בת יחידה היתה למשורר האלוקי רבינו יהודה הלוי זצ"ל, שהגיעה לפירקה, מושלמת בכל המעלות היתה, וכל מה שהוצע לה דחתה. אמר הרב: "חכמינו הורונו, בתך בגרה שחרר עבדיך ותן לה! **הראשון שיבוא בשער הבית, יהיה לה לחתן!** יהיה מי שיהיה, עני או עשיר, מיוחס או בן אשפתות, חכם או טיפש". שמעה אשתו וחששה. שמה כסא בחלון הנשקף לשער כדי להרחיק זרים מבעוד מועד. בחצות, ראתה אשת הרב נער רועים עטוף בבגד עיזים ומקלו ביד, הולך ובא אל שער הבית ושוכב תחתיו, חרדה ומיהרה אליו: "מה לך פה", לחשה ברגש, "קח כיכר לחם ושא רגליך, כי עוד מעט יצא הרב להתפלל, ויתקל בך!". רטן הרועה: "איני צריך לכיכר, צריך אני מחסה לגשם". נסוגה לאחור, ואת השער סגרה, יחלה בלבה שיקום הרועה בטרם יצא בעלה, אך לא כך היה, באשמורת הבוקר פתח הרב את השער, וראה את הרועה.

"מי אתה, בני" שאל הרב. השיב ההלך: "יהודי מסכן". "מה לך כי תשכב על המפתן, בוא ברוך ה', ואציעה לך מיטה", הזמינו הרב. אולם הנער סירב. אמר הרב: "כרצונך, אבקשך להמתין לי כשעה עד שאשוב מהתפילה ונסעד יחד". שב הרב מביה"כ והביא עמו מניין אנשים. קרא לבתו וערך משתה אירוסין והכין את החופה. ביקש הרב להלבישו בבגדים נאים. אמר החתן: "בגד עיזים מחמם את בשרי". ביקש שיספתר. אמר החתן: "שערי מחמם את ראשי". ביקש שילבש מעלים לרגליו. סירב החתן: "כל ימי הורגלתי לילך יחף". כשהגיע יוה"כ, שוב ביקש הרב מחתנו שיחליף את בגדיו לרגל היום הקדוש. אולם הבחור סירב. נאנחה הרבנית ואמרה: "ראה, מה גדולה החרפה שהעטית עלינו". הלך הרב לטבול. לבש את גלימת החג והלך לתפילת הערבית, הלך חתנו לצידו, ובגד העיזים לגופו. נכנס הרב לבית האלוקים, וחתנו נשאר בחצר, שם ראשו בין ברכיו ונרדם. עברו הכל על פניו ונדו בראשם למזלו של הרב.

תפילת ערבית הסתיימה, והחלו לומר סליחות. לפתע נכנס לביה"כ אדם, ופניו קורנות. עלה לבימה. פתח הזר את פיו והחל משורר בנעימה פיוט אשר לא שמעו מעולם. בסיום סב על עקבותיו ויצא. הכל השתאו בשל היותו זר להם. למחרת היום, השכים הרב באשמורת והלך לביה"כ. לפתע עבר רחש בקהל. הזר פילס דרך בין המתפללים. פניו מכוסים בטליתו. עלה לבימה, והחזן פינה את מקומו ביראת כבוד. **הזר עמד והתפלל כל התפילות כולם בלא הפסק, ברצף אחד.** הקהל הלך שבי אחר קולו הנעים ונעימותיו הערבות.

לאחר תפילת הערבית, יצאו לקדש את הלבנה. יצא הרב ונתקל בחתנו המנומנם, אמר: "קום, כי פנה היום, עת האוכל הגיע!" - "אוכל" אמר הרועה ועיניו נצצו. נד הרב בראשו ואמר בליבו: "אילו ידע מה הפסיד! עונג רוחני כפי שחוונו אותו כיום, אין שווה לו". לאחר קידוש הלבנה, חיפש הרב את הזר כדי להזמין לסעוד עימו, ולא מצאו. תמה הרב וחזר לביתו וחתנו משתרך אחריו. "אבא" פנתה בתו, "למה אינך אוכל?". נהם נער הרועים: "אם אינך אוכל, אפתח אני באכילה". הביט בו הרב בחמלה ואמר: "אכול לשובע נפשך!". חתנו סיים את אכילתו והלך. לפתע נשמעו נקישות בדלת. בתו אמרה לאביה: "איש נמצא בפתח". קם הרב וראה את האורח שהתפלל כשטלית מכסה את ראשו. כל הלילה שוחחו בדברי תורה. עם אור הבוקר אמר האורח: "שלחני, כי עלה השחר!".

אמר הרב: "אורחי תהיה", והאורח בשלו: "הניחני ואלך לדרכי". גדול היה צערו של הרב, עד שנכנסה בתו ופנתה לזר ואמרה: "**עד מתי תצער את אבי?**" ולאביה אמרה: "**הלא תכיר את בעלי?**" נעתקו המילים מפי הרב. לבסוף שאל: "בני, מדוע תתנכר כך להתבזות לעין כל?" אמר: "כי אמרו חז"ל, שכל הנהנה מדברי תורה, נוטל חייו מן העולם. והמשתמש בכתרו של מלך - יחלוף מארץ החיים". אמר לו הרב: "איש אינו דוחק בך להשתמש בכתרה של תורה ולהנות מכבודה, אבל אייחד לך חדר בביתי ותאכל על שולחני!" הסכים, והארץ האירה מתורתיו ומפיוטיו, **הוא רבינו אברהם אבן עזרא זצ"ל**

הראב"ד כתב שרבינו ברא בריה על פי ספר יצירה והעמידו לפני רבנו תם על מנת להראות לו כמה כוח יש באותיות התורה והרמב"ם ציווה את בנו שילמד רק בספריו של האבן עזרא. בדרכו חזרה לספרד נודע לו כי בנו נפטר ומרוב צער בהגיעו לעיר קלהורה אמר על עצמו: 'ואברהם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרון אף העולם' והחזיר נשמתו לבורא.

○ כאשר הגיע למצרים ושמעו של הרמב"ם בא לפניו, ביקש לעמוד על גדלותו. פנה הוא אל ביה"ח שהקים הרמב"ם. עד מהרה הגיע לפניו רופא ושאל לצרכיו. רבינו ענה: "אני סובל ממחושים בכל גופי". הורה הרופא על הרב לשכב באחד המיטות. "מחר יגיע לכאן הרמב"ם, והוא יקבע את דרכי הטיפול לבעייתך". למחרת בבוקר, אחד הרופאים הוביל את הרמב"ם לחדרים במ שוכנו החולים החדשים. כאשר הוא הגיע לאבן-עזרא וראה את מצבו, הבין מיד והצמיד פתק בו כתב הרמב"ם: "**המחלה: עוני דלות ומחסור. התרופה: 400 זהובים**". התפעל והתפעם האבן עזרא מגדלותו של הרמב"ם בקושר אבחנתו בין חולי הגוף ובין חסרון כיס. עד מהרה ניצב מול דלתו של הרמב"ם ובו הוא מתוודע בשמו. הרמב"ם החל ללמוד עם האבן עזרא תוך כדי שהוא מתפעל מגדלותו של האבן עזרא.

ח יי יסורין היו מנת חלקו, האבן-עזרא מבכה את מר גורלו, ואף מטיב להציג זאת בשיריו, הוא מתבטא "אויָה לְאִישׁ עֲנִי - נוֹלַד בְּלִי פֹכֵב!". והוא מתאר את חוסר מזלו בכך שאם ינסה למכור נרות- השמש לא תשקע לעולם. אם הוא ימכור תכריכים- אף אדם לא ימות.

מסופר שפעם אחת ביקש ר' יהודה הלוי להעשיר את רבינו. חיכה לשעת כושר שרבינו יעבור ליד ביתו. כשראהו מרחוק, מיהר ר' יהודה לקחת כיס זהובים, וזרק אותו מחלון ביתו. כיס הזהובים נקרע והמטבעות התפזרו לכל עבר בקול רעש גדול. הררה ר' יהודה: "**עוד מעט יגיע האבן-עזרא וימצא את הזהובים הרבים, הרי הם אבדה מותרת וכך לא יצטער כי הזדקק למתנת בשר ודם**". התפלל ר' יהודה כשראה את האבן-עזרא מגיע כאשר הוא כסומא ומגשש בידיו את הכתלים וכך עובר על הזהובים מבלי להשיג בהם. ירד ר' יהודה ואסף את הזהובים. לימים, שאל את האבן עזרא לפרש התנהגותו זו, בצינו: "אני יודע שכל צעד שלך מדוד, ילמדנו רבינו, מה ראה להתנהג כסומא?". האבן עזרא ענה: "חשבתי אלא על מצבם הדחוק של משפחתי. לאחר מכן גערתי בעצמי, האומנם מצבי כה רע?! הן אני בריא. **לו הייתי סומא מה קשה היה מצבי,** וכדי להוציא מחשבה זרה זו מראשי, החלטתי להרגיש כיצד סומא מרגיש כאשר הוא הולך בדרכו, לכך עצמתי את עיני עד הגיעי לביתך". ראה ר' יהודה כי מן השמיים מונעים מהאבן עזרא להתעשר, ולא ניסה שנית להנות אותו.

חידות רבות כתב רבינו, מחשבתו היתה כברק. פעם ברוכבו על גמל בדרכו לטולדו ראה שלושה אנשים עומדים על אם הדרך אשר צעקותיהם החריד את המקום ולידם 17 גמלים. ניגש הרב לאחד מהם ושאל: "על מה הריב?", ענה הלה: "אחים אנחנו, והנה אבינו נפטר וכך אמר: **הבכור-יטול מחצית, השני- שליש והשלישי- תשיעית.** עתה מתקשים אנו לבצע את צוואת אבינו, כיצד ניתן לחלק 17 גמלים ל-2? איננו מצליחים להגיע לעמק השווה". "נראה כי אדם חכם אתה", ציין האח השני והוסיף: "אולי תוכל לעזור לנו לקיים את צוואת אבינו?". השיב להם האבן-עזרא: "**צרפו ל-17 הגמלים את הגמל שלי. ועתה, מחצית מ-18 הוא 9. אותם יקח האח הגדול. שליש מ-18 הם 6, אותם יטול האח השני, ותשיעית מ-18 הם שני גמלים אותם יטול האח השלישי, בסה"כ חילקנו 2+6+9=17 גמלים, ועתה האחרון הוא רכושי**", וכך המשיך הרב בהותירו אותם מתפללים ומתפעלים נוכח החוכמה למציאת פיתרון כה פשוט שלא עלה בידם.

האדמו"ר הרב ברוך הלברשטאם מגארליץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תקפ"ט (1829) ברודניק (בנו החמישי של אביו). נקרא על שם הגה"ק רבי ברוך פרנקל זי"ע הידוע ע"ש ספרו ה'ברוך טעם' (אבי אמו), שנסתלק כשנה קודם לידתו. כבר בעודו צעיר לימים נתפרסם בחכמתו ובצדקתו. בשנת ה'תרמ"ג (1882) עלה על כס הרבנות ברודניק, ושמו יצא ברבים כגאון וצדיק מובהק, מקים עולה של תורה. בשנת ה'תר"נ (1889), שנה לאחר פטירת דודו (ר' שמואל טייטלבוים), חזר לכהן בגורליץ (כאשר את מקומו ברודניק מילא בנו הגה"ק רבי צבי הירש).

גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. ענוותן. הסתיר את מדרגותיו ובהצנע מעשיו המופלאים. סגפן. האדמו"ר הראשון מגורליץ. במשך שלושים שנה לא בא לפיו טעם בשר! העיד עליו אביו, כי יש לו נשמה, שלא היתה בעולם הזה ארבע מאות שנה, והוא כולו אמת. וכן העיד פעם הרה"ק מקאלאשיץ זצ"ל, כי כל שיחותיו של הרב מגארליץ היו ברוח הקודש. (מבאר הצדיקים, דברי חנה ח"ב). וכן אמר עליו הגאון ר' יהושע מבעלז, כי שלישי מהעולם עומד עליו וקראו בשם 'חכם העולם'. ידע את זמן פטירתו מן העולם. נפטר ב-א' אדר ה'תרס"ו (1906). ציונו במעלה ההר בגורליץ, שכן ביקש הרב להגן על כל יושבי העיר מלמטה. חי כ-77 שנים.

אביו: האדמו"ר הרב חיים מצאנז (בעל ה'דברי חיים'). **אמו:** מרת רחל פייגא (בת ר' ברוך תאומים-פרנקל, ה'ברוך טעם'). **אשתו:** מרת פסיל (זיווג ראשון- בתו ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל ה"יטב לב" מסיגט), מרת לאה (זיווג שני- בת ר' שמואל שפירא מלאנצהוט בנו של ה'בני יששכר' זי"ע). **מרבתינו:** אביו, ר' חיים. **בנינו:** ר' משה מבארדיוב, ר' צבי הירש מרודניק, ר' שלום מניסקא, ר' אלישע מגורליץ, ר' סיני מז'מיגרד.

בנותינו: מרת חנה (נישאה לר' משה יהודה לייב שפירא מסטריז'וב), מרת יוכבד רבקה (נישאה לר' אריה לייבוש טייטלבוים מקרטשוב, נינו של ה"אריה דבי עילאי), מרת רייזיל (נישאה לר' משה אייכנשטיין- מזידיטשוב בנו של רבי סנדר ליפא האדמו"ר מזידיטשוב, ובשנית נישאה לר' פנחס חודורוב מזביא נכדו של רבי חיים הגר מקוסוב ובשלישית נישאה לר' יהודה אריה לייב אלטר ה"שפת אמת" הידוע כאדמו"ר מגור). **מספרינו:** **ידברי ברוך-ברוך שאמר-** ערך ר' ליפא זילברמן.

● יפר החסיד הישיש ר' מוטל ה ציטרוננבוים ז"ל, יליד העיר יאסלא, שזכור לו מאורע מעניין מימי ילדותו, כאשר רבי מאנדל בארון זצ"ל מיאסלא נתקף במחלה מסוכנת והיה מרותק למיטתו ימים רבים והגיע עד לשערי מוות ל"ע.

יום אחד בא לבקרו דודו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע, ויהי בצאתו מעל פניו, וכבר עמד בחוץ לעלות אל המרכבה שהסיעה אותו, באה במרוצה אשתו של החולה, היא הדודה פרימיטל ע"ה (בתו של הרב מיאסלא), והפצירה בו בבכיות שיפעל רפ"ש לרבי מאנדל. נענה הצדיק ואמר לה בלשון זו: "אל תדאגי פרימיטל, הוא יתרפא מחולי זה, ותבוא לו הרפואה על ידי שועל...". סתם ולא פירש כוונתו.

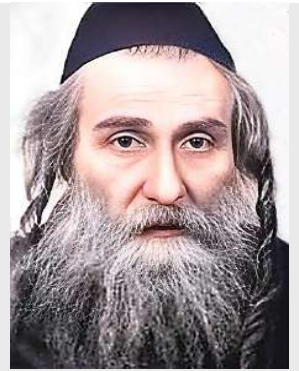
והנה אירע לימים לא רבים, שמישהו פתח את דלת הבית, ובאותו רגע ראו כולם, שנמלט החוצה בעל חיים שזינק מתחת למיטת החולה - ויהי לפלא! (המספר ר' מוטל'ה למד אז בחידר לתשב"ר, שנמצא סמוך למעונו של ר' מאנדל, והילדים בראותם את השועל בורח פתחו במרדף אחריו, גם הוא עצמו רץ עמהם וראה במו עיניו את השועל, שצבעו היה צהוב), מאותה שעה ואילך הוטב מצבו של רבי מאנדל והתאושש לאיטו.

רבינו אמר על עצמו שהוא "מבין" דהיינו, שמכיר פנימיות האדם אם תוכו כברו בהבטתו עליו. ומסופר שבהיותו סמוך לשולחן חותנו (הגאון ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים) שבת שם אדם שפלפל עם חותנו רבות בדברי תורה, כשראה חותנו את חילו הגדול בתורה העריכו כאדם המעלה והראה לו אותות קירבה, אבל רבינו החזיר את פניו מאותו אדם, ואף לא נתן לו שלום.

כשהוכיחו חותנו על כך, השיב לו שהאיש אינו מוצא חן בעיניו, ביום ראשון שלח חותנו אברכים מחסידיו לאסוף כספים עבור האורח החשוב, אך רבינו יצא אחריהם ומנע מהם מלמלא אחר הוראת חותנו, **כשנע משם האיש והגיע לצאנז עקבו אחריו, ומצאו, כי הוא משומד ולוכד נפשות ברשתו.**

מעשה שהיה אצל הרה"ק מגארליץ שנכנסו אצלו שני בחורים, אחד מהם היה ירא שמים ואילו רעהו היה ל"ע בור וריקא. הבחור השני רצה לנסות את רבינו האם יש לו רוח-הקודש וסיפר לחברו הראשון בטרם נכנסו לקודש פנימה שהוא עשה איזה חטא גדול והתערב עמו שהרה"ק לא ירגיש בחטא. לאחר מכן נכנסו שניהם, וכשהבחור הירא שמים הושיט ידו להרה"ק קיבל אותו בסבר פנים יפות וכו', ואילו כשהבחור השני הושיט את ידו, צעק הרה"ק מגארליץ עליו: "**מחוצף. האיך אתה מעיז פנים להקב"ה וכו'.**" ואז נוכחו הכל לדעת, כי הרה"ק מגארליץ זי"ע ראה הכל ברוח קדשו.

האדמו"ר הרב ישראל אלטר זצ"ל מגור ה'בית ישראל' - נולד ב-כ"ד בתשרי ה'תרמ"א (1894) בפולין כבן השלישי של אביו. עד גיל עשר למד עם סבו ה'שפת אמת' ונודע כעילוי. לאחר נישואיו בגיל 13 התיישב בוורשה. בזמן השואה ברח עם אביו מפולין לארץ ישראל, אך כל בני משפחתו הקרובה: אשתו וילדיו נרצחו בידי הנאצים כמו רוב החסידים שהתגוררו בפולין. בהוראת אביו, שביקש ממנו לסייע לו, הנהיג כבר בחיי אביו קבוצות אברכים 'בני עלייה' מחסידי גור, ומסר להם הנהגות והוראות. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תש"ח (1948) מונה לממלא מקומו באדמו"רות. שימש כאדמו"ר הרביעי בשושלת אדמו"ר"י גור. אסף סביבו את חסידי גור שהתגוררו בישראל מלפני מלחמת העולם ואת ניצולי השואה. פעל לקרב את אלו שהם או הוריהם עזבו את החסידות. שיקם את החסידות, הגדיל את כוחה ועיצב את דרכה. אישיותו זכתה להערצה של רבים. צעירים רבים ממגזרים שונים נסחפו אחריו והפכו לחסידיו הנלהבים. רבים פנו אליו כדי לקבל עצה והדרכה, עידוד וחיוזוק. סבלנותו היתה מופלאה, בפרט לפליטי השואה שלהם שימש כאב ואם. שימש גם בתפקיד של יושב ראש מועצת גדולי התורה. השפיע רבות על התנהלותה ודרכה של תנועת אגודת ישראל.

יזם, סייע ועודד את הקמתן מחדש של חצרות אדמו"רים מכל הקהילות החסידיות שנכחדו בשנות המלחמה. רבים מבחורי ישיבות מהמגזר הליטאי והמגזר הדתי לאומי הגיעו לצפות מתוך סקרנות בעת שערך את הטיש והפכו לחסידים נלהבים. בשנותיו הראשונות בארץ למד קבלה עם רבה של שכונת שערי חסד וישיבת מרכז הרב, הרב יעקב משה חרל"פ. העיד על עצמו שעד גיל עשרים סיים את הש"ס חמש פעמים. לעתים הביע את שביעות רצונו ואמר שהוא רואה את השראת השכינה על פני הילדים. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-ב' אדר ה'תשל"ז (1977). חי כ-83 שנים. ציונו במערת גור בהר-הזיתים ירושלים. בהלווייתו היו כ-90,000 בני אדם. אחיו, ר' שמחה בונים ה'לב שמחה' הוכתר כאדמו"ר. לזכרו נוסדו ישיבות רבות. באשדוד ישיבה קטנה לצד ישיבה גדולה בשם 'בית ישראל', בבני ברק ישיבת 'מאור ישראל', בירושלים ישיבת 'פאר ישראל', בראשון לציון 'נזר ישראל' וכן כוללים הנושאים את שמו, לצד גמ"ח 'עזר נישואין' על שמו.

אביו: האדמו"ר ר' אברהם מרדכי (מח"ס 'אמרי אמת'). **מרבותיו:** אביו, ה'אמרי אמת'. סבו, האדמו"ר ר' יהודה אריה לייב (ה'שפת אמת'), הרב יעקב משה חרל"פ. **נשותיו:** מרת חיה שרה (בת ר' יעקב מאיר בידרמן- זיווג ראשון. התחתן בשנת ה'תר"ע כשהיה בן 13), מרת פרל שרלוטה (בת דוד ויידנפלד- זיווג שני). **ילדיו (זיווג ראשון):** ר' יהודה אריה לייב הי"ד (נרצח עם אמו בשואה), מרת רבקה יוכבד הי"ד (נישאה לר' אהרון רפפורט מביליץ. נרצחו בשואה). **ילדיו (זיווג שני):** אין. **מספריו:** בית ישראל - על התורה • בית ישראל ליקוטים - מדברי תורתו.

פעם רבינו התבטא על עצמו ואמר: "העולם חושב שאני מעשן בגלל תאוות. בגיל שמונה עשרה כבר שברתי את כל מידותי". הרבנית סיפרה שהרבי התנה עמה בחתונה, שלעולם לא תחליף את התפריט בארוחותיו. במשך עשרות שנים הגישו לו אותם מאכלים בדיוק מדי יום ביומו! (מאצרותיו של הרה"ח ר' ישראל פנחס טירנואר הי"ו)

הרה"ח רבי יעקב קורנפלד ז"ל סיפר על רבינו שעוד בפולין זכה שהצדיק הושיע אותו בדרך מופלא, ומעשה שהיה כך היה: ר' יעקב התעסק למחיתו בפולין שלפני המלחמה בסחר הברזל. יום אחד סוחר שלא הכיר אותו הציע לו לקנות כמות גדולה של ברזל במחיר זול במיוחד. ר' יעקב התפתה לרכוש הסחורה. הוא קבע איתו מקום ושעה שיפגשו שניהם ושם ישלם לו את כל הכסף במזומן. באותו יום ר' יעקב יצא מחוותו מוקדם כדי להבטיח את הסחורה לעצמו. הכסף בכיסו והוא רץ שמח וטוב לב למקום המפגש כדי לזכות בסחורה במחיר מוזל. לפתע רבינו שהיה אז אברך צעיר לימים פגש בו. הרבי שאל אותו להיכן הוא ממנה. בתוך כך התחיל לדבר איתו על דברים של מה בכך. ר' יעקב היה צריך להשיב לרבינו על שאלותיו מפני הכבוד, כאשר הוא כל הזמן מביט בשעון ורואה כיצד הזמן חולף לו והוא ממנה לקנות את המציאה שהובטחה לו. לאחר דקות ממושכות רבינו הביט בשעון, ואז הפטיר לעברו: "כעת יכול אתה ללכת". ר' יעקב כל עוד נשמתו בו רץ כדי למקום המפגש כדי לפגוש באותו סוחר. כשהגיע למקום המיועד חשכו עיניו. הסוחר היה אזוק בידי המשטרה. התברר שהסחורה היתה גנובה, ואם היה לוקח ממנו את הסחורה היה גם היה נתפס ונחשד בעוון הגניבה ובמקרה הטוב היה יוצא לחופשי ללא הסחורה וללא המעות ששילם עבורה. (מעובד מתוך דברי הגה"ח רבי יעקב מאיר אלטר שליט"א, בנו בכורו של האדמו"ר הרה"ק בעל היפני מנחם מגור זי"ע, מאצרותיו של הרה"ח ר' משה חיים מרגליות הי"ו)

ום אחד המשגיח של ישיבת טשעבין ר' מרדכי רימר ז"ל החזיר את ילדו מהחידר וראה את הרבי זצ"ל מסמטה במאה שערים. כך זה היה כמה ימים באותה שעה. המשגיח ביקש מבנו ר' בנימין שיראה לאיזה דלת נכנס הרבי וכך יבדוק מה הסיפור. אחרי שהרבי יצא נכנס המשגיח ר' מרדכי רימר זצ"ל לדירה קטנה וראה תימני זקן אוכל מנה פלאפל. ואז שאל אותו: "מה עושה אצלך כל יום הרבי?". הזקן ענה: "אני אלמן ואין גם רגל ל"ע ומאז שאשתי נפטרה כל יום הוא מביא לאכול ואני אפילו לא יודע מי זה". (הרה"ח ר' יצחק ביבלה הי"ו)

שני אנשי עסקים שאלו פעם את פיו אודות שותפות שהציעו להם בנוגע לעסקה של קניית תנורים. הרבי השיב: "כן, העיסקה כדאית. יהיה שלג גדול וכל התנורים ימכרו!". מדברי רבינו לא נפל דבר. שלג כבד ירד לאחר תקופה קצרה וכל התנורים נמכרו. (הרב שמואל מרדכי מינץ ז"ל, מאצרותיו של הרה"ח ר' ישראל פנחס טירנואר הי"ו)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב לוי הכהן רבינוביץ רפפורט זצ"ל

הרב הגאון רבי לוי הכהן רבינוביץ רפפורט זצ"ל- נולד בצפת ב-כ"ד תמוז ה'תר"פ (1920). משפחתו מיוחסת לש"ך (אולם אחד מאבות המשפחה החליף את שם המשפחה לרבינוביץ בגלל גזרת הגיוס ברוסיה שמשפחה שבה יותר מכן אחד, יתגייס הבן השני לצבא. וביקש הלה לבל ידעו ששייך לאותה משפחה). בעודו צעיר התגלו בו מעלות נפלאות, התמדה עצומה וכישרונות ברוכים. לפני גיל תשע כבר התייתם מאימו ואביו ל"ע והוכנס לבית-היתומים 'דיסקין'. בהמשך למד בישיבת 'תורה ויראה'. גדולי הדור שעבר הגדירו אותו כ'חפץ חיים' של דורנו. הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך שאל אותו בהלכות יורה-דעת וכן העיד עליו הגרי"ש אלישיב: "**הגדלות של ר' לוי אינה דווקא בגאונותו המופלגת אלא גם בכך שמעולם לא דיבר לשון הרע!**".

אחר נישואיו התגורר בדירת חדר בשכונת התימנים, כשאפילו ריהוט מינימלי כמעט לא היה להם ובכל זאת המשיך לעסוק בתורה בהתמדה גדולה. מספר חודשים לאחר נישואיו, קיבל סמיכה להוראה מהרה"ג ר' זליג ראובן בנגיס (אב"ד העדה החרדית) ומהרה"ג ר' שמשון אהרון פולונסקי מטפליק. כאשר לפעמים היו מריבות בין ילדיו, כפי שמצוי לעיתים שילדים או אחים רבים, הייתה לו מכך עוגמת נפש מרובה, ולא היה יכול להירדם בלילה, עד שהיו מתפייסים... רבינו לא רצה להשתמש בכתרה של תורה ועל אף שקיבל הצעות רבנות במשך השנים- לא הסכים להתמנות כרב אלא הגה בתורה כל הזמן מתוך דוחק עד שבליט ברירה קיבל על עצמו את משרת מלמד תשב"ר בת"ת 'תורה ויראה', ובערב למד בכולל של האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזווהיל.

כשגדלה המשפחה, עבר עם ששת ילדיו לגור בבתי נייטין בדירת חדר וחצי וכשנולד תינוק הניחו אותו בסלסלת קש מרופדת (לא היה מקום לעריסה על הרצפה). באותה תקופה נפטרו לו שלושה ילדים ר"ל, והוא קיבל דין שמים באהבה. **ענוותן מופלא. מתמיד עצום. ניצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה.** כאשר התבקש לבית עולמו המו"צ הגאון ר' שלום אייזן זצ"ל, רצו למנות את רבינו כמו"צ בבתי נייטין והחתימו את כל השכנים, רבינו התנגד לכך בכל תוקף ואמר שאם יכתבו שהוא נהיה למו"צ - הוא יכתוב הכחשה... במשך 32 שנים שימש בתפקידו כמלמד והעיד שמתוך כל אותם ילדים שלימד, אף תלמיד לא התקלקל (שפך שיח בתפילות רבות ובדמעות להצלחת תלמידיו). נפטר בזמן רעואו דרעווין בשבת פרשת תרומה- ב' אדר ה'תשע"ה (2015). חי כ-95 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגה"צ ר' גמליאל (כיהן כראש ישיבת 'קישנוב', גאון עצום בנגלה ובנסתר. תלמידיו העידו שלא היה ש"ך שלא זכר בע"פ). **אמו:** הרבנית אסתר מירל. **זוגתו:** הרבנית מיכלא איטא (בת ר' יחיאל מאיר זילבר, מחברה קדישא חסידים), ובזיווג שני, הרבנית הניה רבינוביץ (נכדת אחותו, בת ר' דוד בטלמן). **מרבתי:** ר' ישראל לב, ר' חיים יוסף קרויזר, ר' מרדכי יהושע קרויזר, ר' הירש קופשיץ, ר' אליהו זלוטניק (חבר בד"ץ 'העדה החרדית'), ר' אהרן קצינלנבויגן, ר' חנוך העניך פאדווא. **מתלמידיו:** ר' חיים לוצקין, ר' שמעון אליהו קרישבסקי, ר' יחיאל זילברברג, ר' יוסף משה סופר, ר' מנחם מאניש דייטש, ר' סנדר קרויס, ר' ידידיה ברנדסדורפר, ר' יעקב בלוי (חבר הבד"צ). **בניו:** הגה"צ ר' גמליאל (ראש ישיבת 'שער השמים'), הגה"צ ר' אלחנן יעקב דוד (מח"ס 'מועדי קדש' ו-'עקבי דוד' ושא"ס). **חתניו:** הרה"ג ר' שמעון יוסף זלצמן (נשיא מוסדות חורב), המקובל ר' שלמה מן (מח"ס 'וזאת התורה' ו'טוב להודות'), הרה"ג ר' חיים לייב ויינשטיין (מחשובי לומדי שער השמים), הרה"ג ר' אברהם עקשטיין (מחשובי חסידי ברסלב), הרה"ג ר' שמואל שמחה הכהן רוזנפלד (ראש כולל שבת בבית ה'). הרה"ג ר' פתלי גולמוב (מחברה קדישא פרושים). **מספריו:** **מעדני השלחן- על שו"ע י"ד שו"ת מעדני מלכים- ביאורים על פסקיו במעדני השולחן.** ולוי אמר ועוד.

להלן סיפורים שהעביר לנו הגאון ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מהחומר שכתב אביו, הגאון ר' אלחנן שליט"א לזיכוי רבבות אלפי ישראל: מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל העריצו ביותר. כאשר הוציא את הספר הראשון רצה רבינו להביאו למרן הגרי"ש אלישיב. בנו שאל את הג"ר משה אלישיב, איך נכנסים לאביו, והלה השיב שמביאים קודם את הספר, ואחרי כמה שבועות נכנסים.

יומיים לפני המועד שנקבע להיכנס להגרי"ש אלישיב, התקשרו לדחות את הביקור בשבועיים. רבינו רצה לדעת את סיבת הדבר ולכן הלך בנו, הגאון ר' אלחנן לשאול. התברר כי הגרי"ש אלישיב נתן לו עשר דקות לדבר איתו. אבל אחרי שעייין בספר אמר **שעם ת"ח גדול כזה, צריך לדבר חצי שעה** ולכן דחה את זה לעוד שבועיים, כדי שיהיה לו זמן... בנו היה עימו כשנכנס אצל מרן הגרי"ש ושמע שהגרי"ש אמר לרבינו: "אני לא מבין מהיכן יש לכם ידיעה בכל כך הרבה אחרונים, איך הגעתם לזה?", כמובן שרבינו בענוותנותו לא ענה.

הרה"צ דוד בטלמן זצ"ל (בן אחותו) נפטר בגיל 31 והשאיר שבעה יתומים. (היה חמיו בזיווג שני). רבינו טיפל בהם כמו ילדיו. **לאחד מהילדים היה צריך לספר שלושה סיפורים כדי שיאכל. אם היה זה סיפור שכבר שמע- לא רצה לאכול,** רבינו היה צריך להכין כל יום שלושה סיפורים חדשים ולא התחמק ממטלה זו, **העיקר שהילד היתום יאכל...**

יפר הג"ר מיכל הומינר שליט"א: "לפני שנים רבות הגיע אליי יהודי מחו"ל ואמר לי שהוא רוצה להכיר את אנשי ירושלים ובנוסף גם את מחבר הספר 'מעדני השלחן'. היה זה בערב שבת אחה"צ, רבינו ורעייתו עסקו אז בניקוי החצר לכבוד שבת". ר' מיכל לקח את היהודי מחו"ל החוצה ואמר לו: "בוא תביט, הנה, המ'עדני השלחן'. אותו יהודי היה בהלם: "הייתי בטוח שהיהודי הזה סגור ומסוגר ואין לו זמן לדבר והנה הוא עוזר לאשתו לנקות את החצר".

הגאון רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ב (1882) בעיירה צ'רנה. אביו שקד לחנכו מגיל צעיר. כשהיה כבן שש נלווה אל אביו בעת נסיעתו נסיעתו אל האדמו"רים ה'דברי יחזקאל' משינאווא והרה"ק מרן מהר"י מבעלזא ושאר צדיקי דורו. רבינו חלה במחלת עור קשה שסבל בגללן יסורים קשים שלא עזב אותו עד סוף ימיו. שמו התפרסם כעילוי מופלג ומושלם במעלות ובמידות. גם לאחר נישואיו היה עני מרוד. העמיד תלמידים רבים. היו ימים, שגופו החלוש היה בסכנה, מחלה קיננה בו והרופאים אסרו עליו מאמץ כלשהו, אבל הוא לא חדל מלהשמיע את שיעוריו לתלמידי ישיבתו גם בימים שהיה מרותק למטיתו ואפילו יום אחד. תלמידיו מסבבים אותו כחומה ושומעים תורה מפיו.

לאחר נישואיו התמנה לרבה של הקהילה החרדית בפאפא שבהונגריה ושימש כראש ישיבה. בשנת ה'תרס"ה (1905) התמנה כמרא דאתרא בלייקוב (עיר בסלובקיה). בשנת ה'תרע"ב (1912) כשהיה כבן שלושים התמנה כרבה של צהלים (שהייתה אחת מ'שבע קהילות' המפורסמות בחבל בורגנלאנד) במקום דודו ר' אליעזר דוד גרינוולד (ה'קן לדוד') שעבר לכהן כרבה של אויבר-וישובה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) עבר לכהן כרבה של הוניאד (שהייתה מהקהילות החשובות ביותר בחבל טראנסילוניה). כשהיג לשם ייסד ישיבה ועמד בראשה. בשנת ה'תרפ"ח (1928) התמנה כרבה של קהילת 'עדת ישראל' בפאפא ועמד בראש ישיבה גדולה שהייתה מהגדולות והחשובות בהונגריה. מעולם לא איחר לשיעוריו. למרות מחלתו לא החסיר משיעורו. פעם אחת, כאשר סבל יסורים נוראים ממחלתו, הופיע לשיעור עטוף בסדין רטוב, כי לא רצה לוותר על שיעורו. **רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. בעל אהבת ישראל מופלאה.** צרות ישראל נגעו בעומק ליבו, מגיא ההריגה בפולין הגיעו בכל יום בשורות אימים על עם ה' כי נפלו בחרב. גופו הטהור לא יכל להחזיק מעמד בסבלות אחינו. נפטר בשבת קודש פרשת תרומה ב' באדר ה'תש"א (1941), חי כ-59 שנים. ציונו בפאפא.

סבו: ר' עמרם. **אביו:** ר' משה (אבד"ק חוסט ומח"ס 'ערוגות הבושם'). **אמו:** מרת זיסל (בת ר' אברהם גשטעטנר מצ'רנה). **מרבתי:** אביו, ר' משה (רבינו היה תלמידו המובהק). **אשתו:** מרת שרה רבקה (בת דודו ר' ישראל מנחם ברין אב"ד ברזוויטץ. נישא בשנת ה'תר"ס 1900). **ילדיו:** האדמו"ר ר' יוסף (בעל 'יוחי יוסף', ממלא מקום אביו). **חתני:** ר' ישראל אפרים פישל לנדוי, ר' אפרים פישל סופר (אב"ד טמשוואר ורב קהילת פאפא בירושלים), ר' דוד מושקוביץ (רבה של באניהד), ר' משה לייב כץ (בן ר' אשר אנשיל רבה של סרדהלי). **מתלמידי:** ר' יעקב יצחק ניימן (רב קהילת בעלז במונטריאול), ר' יצחק שלמה אונגר (ר"י חוג חתם סופר), ר' שלמה לורניץ **מספריו:** **ויגד יעקב- על התורה ישו"ת משפטיך ליעקב יזכות אבות- על מסכת אבות יאגודת אזוב- על הגדת פסח יברכה ותהילה- על תהילים.**

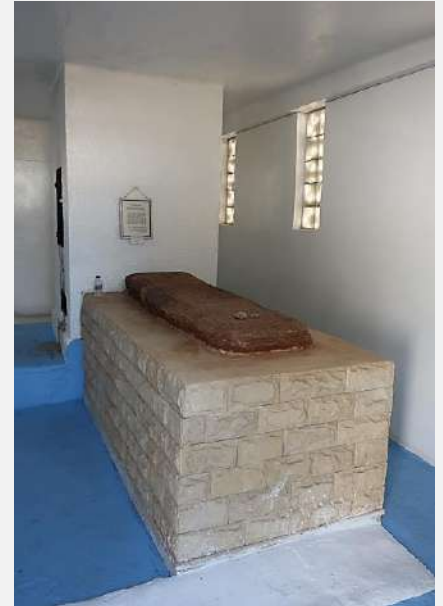
הרה"ח ר' ישראל מייזנער ז"ל היה מתלמידי רבינו. כשהגיע זמנו להתייצב בצבא והוא נער בריא וחסון. הוא לא ידע מה לעשות, איך להשתחרר ולהינצל מידם, הוא הגיע לרבינו וביקש את ברכתו לישועה והצלחה. הצדיק איחל לו שיעלה בידו להינצל מהגיוס, אבל עדיין לא נחה דעתו מברכת הרבי. הוא ביקש ודרש הבטחה מפורשת מפי הרבי, שלא ישלח לצבא ולא יעבור עליו כל דבר, אלא נקי יהיה לביתו.

רבינו קרא לגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר ולחש באזניו לסור לבית קרובת משפחתו התופרת תכריכי מתיים ולהביא מביתה פיסת בד תכריכים מן השאריות אשר ברשותה. הלה הלך לביתה והביא לרבינו את פיסת התכריכים. הצדיק הסתגר עם הבחור בחדר קודשו, ושהה עימו שם ביחידות במשך זמן מסוים, למחרת כשהלה התייצב לפני ועדת הגיוס **פרח כל גופו אבעבועות אדומות, פצע וחבורה ומכה טריה מכף רגלו ועד ראשו.** מיד שיחררו אותו כי אין אדם חולה מתייצב למלחמה.

הבחור חזר לבית רבינו, כשהוא מלא מאות פצעים ושוב נתייחד עמו הצדיק למשך זמן מסוים בחדר קדשו כשהוא סגור, ובצאתו מן הקודש - **שב כבשרו והוא בריא לחלוטין, עד שלא היה ניכר בו כלל אף לא רושם קל שבקלים מאותן אבעבועות.** ביקשו הכל, לדעת מה היה לו, בבואו ובצאתו וכיצד הרבי ריפאו, אלא שרבינו הזהירו, לבל יספר דבר וחצי דבר באזני איש, מכל אשר ראו עיניו ומכל אשר עבר עליו בתוכני החדר עת נסגרו בו, אלא שר' יצחק שלמה אונגאר השליח בדבר "בד-התכריכים" ידע ידע, שיש קשר בין הדברים, ושומר את הדברים בלבו לעת מצוא. בחלוף השנים, לאחר שרבינו נסתלק לשמי רום, פנה הגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר לר' ישראל מייזנר ואמר לו: "עתה אחר שנשמת רבינו צרורה בצרור החיים ושוכן הוא בעולם שכולו טוב, יואיל לגלות את אזניי, מכל אשר עשה עימו רבינו". סיפר לו ר' ישראל: "רבינו נטל את אותה פיסת בד התכריכים שהבאת וכרכה סביב אצבעותיו והעבירה על כל בשר גופי, למחרת בהתייצבות, לפני אנשי הצבא היה לי את אשר היה, ושלחוני לחופשי לביתי, כשבאתי אל הרבי בשנית, שוב עשה לי כבראשונה, ועבר עם אותה מטילת בד על כל גופי כאשר בתחילה, והנה הפלא ופלא, כל הנגעים, והפצעים נעלמו וכאילו מעולם לא היו". (הגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר זצ"ל אב"ד חוג ח"ס ב"ב מובא בספר 'רשומים בשמך' עמ' שג)

יפר הגה"צ ר' יעקב יצחק ניימן זצ"ל אב"ד בעלזא מאנטריאל: **כשהייתי בחור צעיר שמעתי מהבחורים המבוגרים, שאם מניחים את היד על גבי המזוזה שבדלת החדר, שרבינו ישן בו, מיד הוא מתעורר.** פעם אחת נחפזתי לנסוע וכ"ק רבינו ישן בחדר הספרים (הדלת הייתה מזכוכית ונתאפשר לראות מה נעשה בתוך החדר), **ילדות הייתה בי ושמתי ידי על המזוזה והתעורר הצדיק.** נפרדתי לשלום, ורבינו נזף בי בחיבה באמרו: "תעשה מצוות אחרות ואל תהדר אחר מצווה כזאת לעורר את רבך משנתו"...

הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל המכונה רב אד"א - נולד ב-י"ד בניסן ה'תע"ד (1714) בעיר רבאט כבן יחיד להוריו. התנא רבי אליעזר בן הורקנוס נגלה לאימו בחלום ואמר לה כי רבינו הוא מניצוץ נשמתו. מוצא משפחתו מהעיר אווילה שבספרד, ממנה גורשו היהודים בשנת ה'רנ"ב (1492), בעת גירוש ספרד. כבר בגיל צעיר נודע בשקידתו העצומה בתורה. רבינו היה אדם אמיד ועשיר גדול, אך בשל רצונו להתמסר ללימוד הוא מסר את עסקי המסחר לניהולם של בני משפחתו. הקים ישיבה ברבאט ועמד בראשה. בישיבה למדו תלמידים חריפים רבים מכל הסביבה, ורבינו היה מפרנסם ותומך בהם. בנוסף להרבצת בתורה, כיהן גם כרב ואב"ד בערי רבאט וסאלי אליו היו מריצים את השאלות הסבוכות שלא ניתן היה להגיע בהם לפשרה. גדולי דורו כינוהו בשם 'רב אד"א' (ר"ת אליעזר די אבילה, לשון מושאל משמם של האמוראים רב אדא בר אהבה ורב אדא בת מתנה- רמז שהיה אוהב את הבריות ובפרט את תלמידיו וכן שהיה עוזר ותומך בהם ביד רחבה), ובעירו רבאט כונה 'רבי אליעזר הגדול' (על שם התנא רבי אליעזר הגדול). התפרסם כגאון עצום חריף ובקי. למד יום ולילה. גאון בנגלה ובנסתר. יהודי פאס ביקשוהו לבוא ולכהן בפאר כרב הראשי ליהודי מרוקו, ובענותו ענה להם, שלא הגיע עדין לאותה דרגה. נפטר בשבת, ג' באדר א' ה'תקכ"א (1761). חי כ-47 שנים. ציונו ברבאט.

סבא (מצד אביו): רבי משה ממקנס. **אביו:** הגאון ר' שמואל (דומ"ץ מרוקו מח"ס 'אוזן שמואל'). **אימו:** אחותו של רבי חיים בן עטר ('אור החיים' הקדוש). **אישתו:** בת הגה"ק ר' אליהו הלוי בן שושן (מנכבדי העיר סאלי- הייתה יתומה. נישא בהיותו כבן חמש-עשרה שנה). **מרבתי:** אביו, ר' שמואל (למד ממנו את דרכי העיון והפולס). **חתנו:** ר' שלמה די אבילה. **מתלמידיו:** חתנו, ר' שלמה די אבילה. **מספריו:** **ימגן גיבורים**- על מסכתות בבא מציעא, הוריות, כתובות וקידושין. **מלחמת מצווה**- על שורשי ההלכות בש"ס ובפוסקים. **באר מים חיים**- שו"ת **ימעין גנים**- חידושים וביאורים על כל חלקי הטור. **יחסד ואמת**- דרשות וחידושי אגדות. **ישער שמיים**- פיוטים.

כאשר התעברה אימו הצדקת של רבינו, התנא רבי אליעזר בן הורקנוס (רבי אליעזר הגדול) התגלה אליה בחלום ואמר לה: "אני ר' אליעזר בן הורקנוס ונגזר על נשמתו לרדת שוב לעולם הזה להמשיך להאיר את אור התורה בקרב חכמי הדור ולכל עולם התורה. הינך הרה וילדת בן אשר בו תהיה ניצוץ נשמתו והוא יאיר עיניהם של ישראל בתורתו, על כן הנני מבקש שתקראוהו על שמי ולהתנהג איתו בזהירות ובקדושה רבה".

חכמי העיר רבאט מספרים, שפעם ר' אליעזר בהיותו רך מאוד בשנים התווכח עם חכמי הישיבה תלמידי מור אביו ר' שמואל והתעקש להסביר את הסוגיא שבה עסקו לפי סברתו ופירושו. אביו כששמע כיצד עמד על דעתו בצורה עיקשת בפני חכמים גדולים גער בו חזק עד שרבי אליעזר בכה. באותו לילה רבי אליעזר בן הורקנוס נגלה לאביו בחלום ואמר: "אתה יודע שבנך הוא ניצוץ נשמתו ובעל הארה גדולה רוחנית בדור הזה. אבקשך להיזהר לא לפגוע בו ולא להרגיזו, אומנם אתה זכית בו, אך אם תמשיך להרגיזו אני אקח לך אותו. תיזהר!".

זקני חכמי מרכאש מספרים, כי כאשר היו מתקשים בדברי הגמרא, היו אומרים: "תביאו את ספרו של המהרש"א 'שלנו' ונראה מה הוא אומר". בהקשר לכך השתמר סיפור מופלא: רבי אליעזר בילדותו התקשה בהבנת דברי המהרש"א על תוספות באחת ממסכתות הש"ס. כשלא הצליח להבין את דבריו, התחיל לבכות. דלת ביהמ"ד נפתחה וזקן הדור פנים לבוש בג'לאביה נכנס. הזקן שאל: "מדוע אתה בוכה?" ר' אליעזר היה בטוח שזקן אינו בקי בסוגיות ובוודאי לא בדברי התוספות או המהרש"א. לכן התחמק מלענות. לאחר הפצרות מרובות ענה הילד. הזקן הסביר את דברי התוספות בצורה שדברי המהרש"א היו ברורים ביותר. מיד לאחר מכן נעלם הזקן. **באותו הלילה הגיע הזקן בחלומו, ואמר כי הוא המהרש"א ונשלח משמיים להסביר את התוספות כהערכה לך שהוא יגע ועמל בלימוד התורה הקדושה.**

אימו של רבינו היא אחות ר' חיים בן עטר וגרה ברבאט. כשגדל הילד אליעזר, היה לנער חכם חריף וידען בתורה. באחד הימים הגיע ר' חיים בן עטר לאחותו ברבאט. ר' חיים נהג להשתעשע עם אחיינו אליעזר בדברי תורה ונהנה מאוד מחוכמתו ומפיקחותו הנדירה. ר' חיים השמיע חידוש עצום עמוק ומפולפל אולם הנער אליעזר שהיה בגיל רך מאוד סתר את החידוש כלאחר יד. 'אור החיים' אמר מתוך 'חיבה' לתשובתו החכמה: "תמשי זריר". דהיינו תלך צעיר מהעולם הזה. אימו ששמעה את דברי אחיה נבהלה. היא ידעה כמה חזקות מילותיו של אחיה הידוע כצדיק יסוד עולם, וחששה שהקללה תתפוס בבנה. היא ביקשה מאחיה שיברך את בנה מיד, שמא חלילה משהו רע יקרה לנער. רבי חיים פנה לאחותו ואמר לה: "הרי יודעת את שאוהב אני את אחייני אהבה גדולה, לא התכוונתי שחלילה יארע לו דבר רע".

משסיים את דבריו בירך אותו והוסיף: "יהי רצון שכל מה שיגזרו עלי- יהיה גם עליו ויזכה ויגדל כמוני". הוא חשב לעצמו שאם יברך את הנער בברכה זו, החשש יעזוב את אחותו, ולא תדאג לבנה. **הנער אליעזר גדל והפך לגדול בתורה. אך חי חיים קצרים כשל דודו ר' חיים בן עטר זצוק"ל.** רבינו נפטר בגיל 47 שנים. 'אור החיים' הקדוש עלה לירושלים כשהיה בן 43 ונפטר בהיותו בן 47 שנים. רבינו נפטר אף הוא צעיר בדיוק כמו הדוד שברך אותו, רבי חיים בן עטר 'אור החיים' הקדוש זצוק"ל.

המקובל הגאון רבי יעקב מונסה זצ"ל המכונה הצב"י: נולד בדמשק בשנת ה'תר"מ (1880). כל חייו חי בצניעות ובענווה, גם לאחר שעלה לארץ בר"ח תמוז ה'תרע"ט (1919). הישיבה בארץ ישראל הייתה עבורו עיקר חיים ולכן פעל מאמצים גדולים ועלה בהיחבא בלקחו עמו טלית ותפילין בלבד. כאשר ראה לראשונה את חומות ירושלים קרע כדן ודמעות זלגו מעיניו תוך בקשה מריבון העולמים שיזכהו ללמוד תורה ולשבת ישיבת קבע בירושלים, והמשיך: ידעתי שארץ ישראל נקנית ע"י ייסורין והתורה נקנית ע"י ייסורין (ברכות ה"א): "יהי רצון שיכבשו רחמיך את כעסך, ויהיו הייסורים קלים, שאוכל לסבול".

הקים עם עלייתו, יחד עם הרב אליאו (במבג'י) מערבי זצ"ל, את ישיבת 'גדיל תורה' לבני דמשק בה למדו פשט וקבלה ואת ישיבת "שלום ואמת" בשכונת הבוכרים ואף עמד בראשה עד סוף ימיו, בנוסף ללימוד בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' בראשה עמד מורו הרב החסיד שאול דוייק הכהן זצ"ל ('השד"ה'). נהג לחתום: 'הצב"י יעקב מונסה משרת בקודש בביהכנ"ס המקובלים המכוונים 'אמת ושלום' תכב"ץ מדרש חסידים'. כאשר **הצב"י** ר"ת הצעיר בבני ישראל. נחשב שם לאחד מגדולי הרבנים והמלמדים. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח הקודש. נפטר בשב"ק ג' אדר א' ה'תשי"ד (1954). חי כ-74 שנים. ציונו בירושלים.

אביו: המקובל ר' יוסף. **נשותיו:** מרת בוליסה (זיווג ראשון), מרת כחילה רחל (זיווג שני). **מרבתי:** המקובל ר' שאול הכהן. **ילדיו:** חכם אברהם, ר' יוסף, הרבנית פנינה (נישאה לגאון ר' משה צדקה), הרבנית שולמית (נישאה לגאון ר' שלום סופר- בנה 'כף החיים'). **חברותות:** המקובלים הגאונים ר' רפאל מערבי (בח"ל), ר' יהושע שרבני ור' סלמאן מוצפי.

בשנת ה'תש"ח ירושלים הייתה מנותקת מסביבותיה והקסטל, החולש על הדרך, עבר מידי הערבים ליהודים ולהפך. באחד הימים המשיך רבי יעקב את הלימודים כהרגלם לקהל הרב בביהכ"נ, שהיה מוקף חלונות וגגו קרשים וטיח, למרות מתקפות האויב מסביב, ואמר לקהל: **"אני מבטיח בע"ה כי כל הנמצאים כאן לא יאונה להם כל רע, אבל היוצא מדלתי ביהכ"נ 'בר מינן' סכנה".** והיו לומדים תהילים בחבורות כל אחד כמה מזמורים, פתאום קם על רגליו ניגש להיכל ופתח אותו וכל הקהל קמו על רגליהם, והתחיל הרב להתפלל בדבקות ולבקש רחמים כדרכו, כבן המבקש מאביו, אח"כ

סגר את ההיכל ואמר: **"רבתי, הקסטל בידנו והדרך נפרצה לירושלים כי הצורך הגדול עבד אל קאדר אל חוסייני נהרג וכל הערבים ברחו".** מאוחר יותר כוחותינו סיפרו כי באותו יום היה עובר במחנה הצורך הזה וחייל משלנו ירה לתומו כדור ופגע בו והרגו, וכראות הערבים שמצביאם נהרג- ברחו כולם בעוד חיילי ישראל עלו על ראש ההר ושוחררה הדרך לירושלים. **ולאחר דבר זה ראו כולם כי רוח הקודש דיבר מתוך גרונו לפי שאף אחד לא ידע דבר זה.**

וידוע לכל באי שערי ירושלים, כמה עקרות נפקדו בתפילתו וקראו את שם בנם יעקב כשמו והוא היה הסנדק, וכמה חולים נעזרו ע"י תפילותיו ועצותיו, ונתקיים בו מאמר התנא: "ונהנים ממנו עצה ותושייה". **היה שונא בצע ולא ביקש כסף, ומי שרצה לתת- הייתה קופה של ביהכ"נ, בפתח ביהכ"נ, והיה אומר: 'הנה הקופה, מה שתרצו תשימו'.**

○ יפר בנו חכם אברהם זצ"ל כי רבי יעקב, בסוף ימיו, היה שוכב חולה במיטה ובאותו זמן שהה לבדו בביתו והרהר באיזה יחוד הידוע לו ודלת הבית פתוחה. נכנס איש אחד ושאל: "האם בבית זה גר חכם רבי יעקב מונסה?". אמר לו הרב: "תשאל את השכנים ויאמרו לך". כי מתוך ענווה לא רצה לומר לו שזה הוא. אמר האיש שהוא שאל ונאמר לו שזהו הבית. שאל הרב: "אם כן מהו רצונך?". פנה האיש ואמר: "אני לא מאמין, אמרו לי שיש רב מקובל גדול גר כאן ואני רואה לפני זקן שוכב במיטה לבדו".

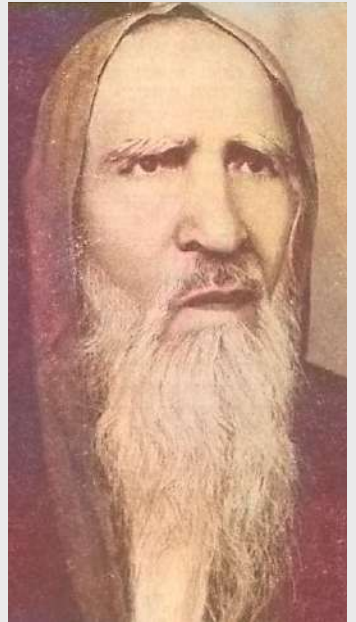
התאמץ הרב בכוח גדול וישב על המיטה והשיב לאיש: **"תשמע אל תלך. אני אשאל אותך מדוע כשאתה מתפלל עמידת י"ח ומגיע ל"מודים" מצטייר לנגד עיניך צורת "שתי וערב" ואתה משתדל להעביר צורה זו מנגד עיניך ואינך יכול. ועל זה באת לבקש תיקון. עתה אם אתה רוצה ללכת- לך".**

כששמע האיש את הדברים נדהם והחל לבכות ולהתחנן ולצעוק בקריאות "אמת הדבר, אנא מחל לי על דברי ותיתן לי תיקון". מחל לו הרב ונתן לו תיקון הדבר. כששב בנו אל הבית וראה בחולשתו, סיפר לו את המאורע. שאלו בנו: "איך אפשר לדעת דבר כזה?", ענה רבי יעקב: **"מי שיש לו עיניים לראות ואוזניים לשמוע- רואה ושומע".**

הודי, מהעולים ארצה, בנה לו חצר עם מספר חדרים וחנויות במקום מרכזי בירושלים. העסקים הצליחו, אך סבלו הוא וב"ב ייסורים נוראים וחולאים קשים ל"ע. יעצו לו ידידיו שילך להתברך ולקבל תיקון מרבי יעקב. ניגש היהודי אל ביתו של הרב, ואיך שנכנס קרא אליו רבי יעקב: **"מדוע אתה משהה את נדריך? לפני שעלית ארצה נדרת שאם תזכה לבנות אחת מחורבות י-ם תקדיש חדר אחד לביהכ"נ, ואתה בנית חצר... ואת נדריך שכחת? קום קיים נדריך והשם ישלח דברו".** האיש הנדהם הודה כי אמת לאמיתה היא, ותכף ניגש ופינה חדר, נתן בו ספסלים ועוד באותו היום התפללו בו מנחה. אח"כ בנה לו עליה, וכיום ביהכ"נ מתנוסס גדול ומרווח לתפארה בירושלים, והאיש וב"ב בריאים ושלמים מאז.

בחורף לפני הסתלקותו אמר כצוואה **"בדור הזה מי שמתחבא יותר טוב",** ופרשו תלמידיו: **התרחק מהמעמד והכבוד שקוברים בעלייתם- כה היה עניו.** באותה שבת קודש, ג' באדר א' שנת תשל"ז פרשת "ויקחו לי תרומה", עם נץ החמה, השיב נשמתו הטהורה לבוראו. חשך השמש בצאתו. צדיקים במיתתם קרויים חיים. ת.נ.צ.ב.ה.

הצדיק הרב מכלוף פדידה (השני) זצ"ל - נולד בשנת ה'ת"ר"ן (1890) בתאפילאלת שבמרוקו. משפחת פדידה נמנית בין המשפחות החשובות בעיירה 'סג'למאסה' אשר באזור תאפילאלת. מגיל צעיר ניכר כי לגדולות נועד. רבינו זכה להימנות בין תלמידי הישיבה הקדושה בתאפילאלת שבראשה עמד האדמו"ר עט"ר ר' דוד אביחצירא הי"ד. שקדנותו והתמדתו בתורה היתה מופלאה. לאחר הסתלקותו של עט"ר ר' דוד אביחצירא הי"ד לגנזי מרומים, מצבם של יהודי תאפילאלת היה קשה. חלק מהקהילה ובראשם רבני משפחת אביחצירא נדדו למקומות סמוכים. חלקם לעיר ארפוד וחלקם לעיר בודניב וכיו"ב. רבינו קבע את מושבו בתאפילאלת ונטל על עצמו את עול הציבור. רבינו שימש רב הקהילה, היה לו בית כנסת שבו שימש חזן מידי יום ביומו ובעל קורא בס"ת, היה גם מוהל וגם שוחט. היה היחיד שבקי במלאכת השחיטה. בני הקהילה היו באים עם עגלים ועופות פעמיים בשבוע ליד ביתו של רבינו, שם שחט בדקדוק רב ובהקפדה יתירה בבדיקת הסכין. הצדיק ר' יצחק אביחצירא זצ"ל ('הבבא חאקי') העיד בהסכמה שכתב לספרו של רבינו 'כתם פז', כי למד עם רבינו בישיבה ומכיר אותו עוד כשהיה קטן. היה תמיד רק בתוך ארבע אמות של הלכה בלבד, ולא זז ממנה. לא עסק בענייני העולם הזה ולא במסחר. עסק רק בצרכי ציבור ותינוקות של בית רבן. בהמשך רבינו עלה והתעלה ואף שימש כחבר בבית-הדין של הצדיק סידנא 'בבא סאלי', יחד עם הגאונים ר' שמעון אסבאג ור' יוסף שמחון.

עלה לארץ הקודש בשנת ה'תשט"ז (1956). התגורר בישוב שלומי בהתחלה. לאחר כשישה חודשים, בגלל המצב הרוחני במקום ובגלל העובדה שתושבי חיפה לא הירפו ממנו, נעתר לבקשתם וקבע את מגוריו בחיפה. שם נשאר עד יומו האחרון. כל חייו לן בעומקה של הלכה ולא עסק בשום עניין אחר מלבד עסק התורה הקדושה. היה סגור וספון בד' אמות של הלכה. **בני ביתו העידו שאפילו את הדרך למכולת לא ידע ולא הכיר.** ענותו מופלא. נפטר בד' אדר ה'תשכ"ד (1964). חי כ-74 שנים. גילה את דעתו שאינו רוצה להיקבר בעיר חיפה, בגלל שהיא לא נכללת בארבעת ערי-הקודש שבארץ ישראל: ירושלים, חברון, צפת וטבריה. מכיוון שרבינו לא רצה להכביד ולהטריח את בני קהילתו מחיפה להשתתף בהלווייתו שתערך במקום רחוק, לכן ציווה להיקבר בטבריה, מכיוון שהיא העיר הקרובה ביותר לחיפה מתוך ארבעת ערי הקודש. סידנא 'בבא סאלי' ניסח את נוסח מצבתו, וגם הגיע לנחם את המשפחה בימי השבעה.

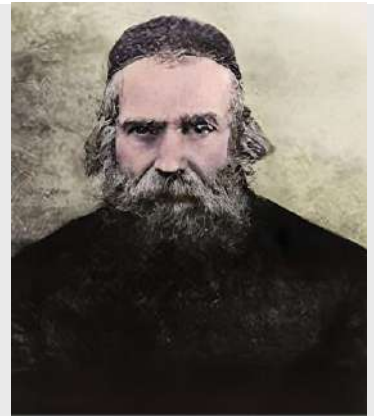
סבא (מצד אביו): הצדיק ר' מכלוף (היה בקשרי ידידות עם מרן ר' יעקב אביחצירא ובנו ר' אהרון זיע"א). **אביו:** ר' אברהם. **אימו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת עישא. **מרבתי:** הגאונים המפורסמים ר' דוד אביחצירא הי"ד (עטרת ראשינו. רבינו נמנה בין גדולי תלמידיו ואף כתב הקדמה לספרי רבו לפי בקשת סידנא בבא סאלי), ר' אחימלך האד"ר, כמהר"א הכהן ור' משה תורג'מן ('הבבא סאלי' רבו של ר' דוד ור' שלמה. **נכדיו:** הגאונים ר' מאיר שליט"א (מכהן כמו"צ ורב קהילות ברכסים) ור' מיכאל (משיגיח ישיבת 'תפארת הלוי' בירושלים). **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלום אביחצירא, ר' יצחק אביחצירא מחיפה. **מספריו:** **יכתם פז**- דרושים וחיידושים למתן תורה, לשבת זכור, לשבת הגדול, לשבת תשובה ודרוש להספד בסופו שירים, פיוטים, קינות ובקשות. חיבור נוסף על כל התנ"ך בכתב ידו שאבד.

נכד רבינו, ר' מאיר שליט"א, סיפר מעשה מיוחד אשר היה נוכח בו: זה היה ביום שישי כ"ו לחודש אב שנת ה'תשל"ג. נסענו לנתיבות למסיבה משפחתית. הייתי צריך להתחיל ללמוד בפעם הראשונה בישיבה קטנה (פורת יוסף) ביום ראשון כ"ח אב. שעתיים לפני שבת, מר אבי ז"ל אמר לי: "בוא נלך לבבא סאלי לקבל ברכה עבורך". נקשנו בדלת. אחת העוזרות יצאה ואמרה שהרב לא מקבל ביום שישי ובטח שלא מקבל שעתיים לפני שבת. אבא אמר לה: "תגידי לרב שאני הבן של 'בבא עזיזי' (ר' מכלוף) מחיפה". כשה'בבא סאלי' שמע זאת, הוא אמר מיד: "תכניסו אותם". כאשר הצדיק ראה את אבא שלי, הוא אמר: "אמא שלך (לאלא עישא) היתה גדולה מאבא שלך בשישה חודשים", ומיד הוסיף ואמר: "חלמתי השבוע על אבא שלך. למדתי 'ירושלמי' והיתה לי קושיא ולא רציתי לקום מהספר עד שאמצא תשובה. מרוב עמל נרדמתי על הספר. אני רואה בחלום את ר' מכלוף כשהוא ממנהר. עצרתי אותו ואמרתי לו שיש לי קושיא על הירושלמי ורצוני שיענה לי עליה. אביך אמר לי: 'עכשיו אני ממנהר לשליחות של מצווה ואין לי זמן כרגע. מחר תעמוד שוב על הסוגיא ועד שתעייף ותרדם על הספר אני אבוא ואתן לך תשובה'. וכך היה.

ר' מאיר סיפר המשך לזה: לאחר שיצאנו מביתו של סידנא בבא סאלי זיע"א, שאלתי את מור אבי ר' דוד: "מדוע סבא התחתן עם סבתא כשהיא גדולה ממנו בשישה חודשים?" והשיב: "משום שסבתא היתה בתו של ר' יעקב שטרית ז"ל, שהיה עשיר גדול. סבא, שאהבת התורה בערה בו, רצה להמשיך ולעסוק בתורה יומם ולילה ולא לעסוק במלאכה כלל ועיקר. על ידי שהוא ישא את בתו של העשיר הוא יתמוך בו וכך יוכל לשבת על התורה ללא טרדות פרנסה".

בנו ר' דוד ז"ל סיפר, פעם אחת כאשר אביו היה עדיין צעיר מאוד, עסק באחד מספרי הקבלה. כתוצאה מכך איבד את ראות עיניו. למחרת לא הלך לישיבה בגלל שהתבייש להגיע לשיעור של רבו, מרן רבי דוד אביחצירא, עטרת ראשינו. כאשר השיעור התחיל, הרב פנה לקבוצת הלומדים לפניו ושאל: "היכן נמצא רבי מכלוף?". היה מי שהשיב כי רבי מכלוף בביתו בגלל שלא חש בטוב. בת צחוק עלתה על פניו של מרן עט"ר. לאחר השיעור הלך לבקר את רבי מכלוף בביתו. כאשר הרב ראה את תלמידו שאיבד את ראות עיניו, אמר לו: "אתמול למדת בספר פלוני?". רבי מכלוף אישר זאת. רבו ביקש ממנו שיבטיח לו שלא יתעסק יותר באותו ספר קבלה, כי עוד חזון למועד לכשיגדל יותר. לאחר שהבטיח זאת, מרן עט"ר עשה מה שעשה ומיד מאור עיניו של רבינו חזר.

תודתנו נתונה לר' אברהם פדידה, נין הצדיק הי"ו, ששלח את החומר. מי שיש לו עוד חומר על הצדיק, מתבקש לפנות למערכת

הגאון הרב שרגא צבי (פייביש הירש) טננבוים זצ"ל - נולד ב-א' אייר ה'תקפ"ו (1825) בעיר סנדרא מדינת אונגריין. עוד בצעירותו ניכר במידותיו הנשגבות וכישרונותיו העצומים. למד בישיבת של אביו שהייתה מהישיבות הגדולות והמפורסמות במדינת אונגריין. בשנת ה'תר"ח (1847) אביו עבר לשמש כאב"ד ורפלט. בעקבות זאת משרת הרבנות בעיר סנדרא התפנתה, ורבינו התמנה כרב הקהילה. לאחר כעשרים וחמש שנים בשנת ה'תרל"ב (1872) התמנה בק"ק מעזא טשאטה והגליל. תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. עמד בראש הישיבה שם, ורבים מתלמידיו על אף מספרם הנמוך יחסית הגיעו להוראה. נודע בגאונותו. מכל קצווי ארץ פנו לרבינו כדי שיכריע בדבר הלכה.

גדולי הדור כפפו עצמם לפסקיו של רבינו. ביניהם: הגה"צ ר' מיכאל דב וויסמאנדל, הגה"ק ר' מרדכי ווינקלר (מח"ס שו"ת 'לבושי מרדכי'), הגה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסויד. ענותן מופלא. למרות גאונותו הגדולה היה מיראי הוראה ופעמים רבות לאחר שסיים את תשובתו ביקש מהשואל שידון עוד בדבריו או יציע את שאלתו לפני גדול אחר. התמדתו של רבינו הייתה מן הנדירות. פיזר במתן צדקה. ניחן במתק שפתיים. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בשנת ה'תרנ"ה (1895) אמר לבני קהילתו כי מרגיש כי מגיע אל ימי זקנתו, וביקש שחתנו ר' יהודה אלטמן ישמש במקומו, וכך היה. נפטר ב-ד' אדר ה'תרנ"ז (1897). הגה"ק ר' שמואל רזנברג מאונסדארף הספידו ואמר: "אני יכול להעיד עליו שמיום שנעשה בן י"ח שנה לא התפלל שמונה עשרה אחת בלי עליית נשמה". חי כ-72 שנים. ציונו במעזא טשאטה.

אביו: הגאון ר' זאב וואלף (שימש כרב בקהילת ורפלט סנדרא ומח"ס 'רחובות הנהר').
אימו: מרת סלאווא (בת הגה"ק ר' שרגא פייש פרנקל אב"ד רוסקא). **אישתו:** מרת הנדל (בת הגה"ק ר' אברהם יעקב ראזע אב"ד קאשוי). **אחיו:** הגאון ר' יעקב (אב"ד פוטנק ומח"ס 'נהרי אפרסמון'). **בנו:** ר' משה (אב"ד ורפלט). **בנותיו:** מרת חנה רבקה (נישאה לר' יהודה אלטמן), בת נוספת (נישאה לר' מנחם מנדל אב"ד טורנא). **מרבתי:** אביו, ר' זאב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' פנחס הכהן שטיינר (אב"ד אילק), ר' אברהם צבי פרידמן, ר' אליעזר פרידמן ברלין-ירושלים, ר' אשר אנשיל יונגרייז (אב"ד דיאנדיאש), ר' חיים צבי שווארץ (רב במאלטובא ארה"ב), ר' משה קלאפטר. **מספריו:** **ינטע שורק** (שורק עולה בגימטריא 'שרגא צבי') - דרשות על התורה, חידושי סוגיות לפי פרשיות השבוע, שו"ת בשו"ע.

רבינו היה מפורסם לאיש מופת ופועל ישועות, ובגודל תורתו וקדושתו הפליא לעשות פלאות. אולם דרכו היתה להסתיר את הכול במסווה של פשטות וענווה. כשהיה בעיר טארנא בעת נישואי נכדת אחיו (בעל ה'נהרי אפרסמון', בת הרה"ג ר' מאיר טננבוים זצ"ל אב"ד טארנא), עם הרה"ג מו"ה שמואל בנימין יונגרייז זצ"ל (אב"ד פילק), בא לפניו איש עם בנו שיצא מדעתו רח"ל, וביקש מרבינו שיעזור לו. רבינו ציווה שיביאו לפניו את הנער. הביאו אותו קשור בחבלים עבים. רבינו ציווה, שיתירו אותו ואמר לאחיו: "בוא ונלמד דף גמרא לרפואת החולה". היו שם פירות על השולחן והוא ציווה לנער, שיברך על הפירות, וברך ואכל והיה כאחד האדם. ומובא בספר 'כל הכתוב לחיים' מעשה מעין זה, שהאדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז (ה'דברי חיים') שלח אדם, שהיה משוגע ר"ל לרבינו שירפאו.

○ יפר זקן אחד מעיר הקודש ירושלים תובב"א, שאחותו חלתה במחלת נפילה רח"ל, ונסע אביו עימה לרבינו, וכשבא לפניו אמר לו: "מפני מה אתה בא אלי, האם אני רופא? לך אצל הרופא, שייתן לך תרופה מיוחדת למחלה הזאת", והלך אצל הרופא העיר, שייתן לו תרופה למחלה. ענה לו הרופא: "אין לי שום תרופה מיוחדת לזה, אלא סם רפואה, שנותנים לכל הסובלים במחלה זו". הוא הלך בפחי נפש שוב אל רבינו והפציר בו עד בוש, ונשאר שם בשב"ק. במוצאי שב"ק נתן לה רבינו מהבשמים להריח. הריחה והתרפאה מהמחלה.

הגאון רבי אנשיל סג"ל יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק דינדיש) למד בצעירותו אצל רבינו. באחד הימים הגיע מברק לר' אנשיל סג"ל על מחלה חמורה שחלה אביו, רבי משה נתן נטע יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק טיסא-פורעד). במברק ביקשו, שידבר עם רבינו שהוא ותלמידיו יאמרו תהילים עבור החלמתו של החולה. כשמע על כך רבינו, הזדרז והתחיל לומר הוא ותלמידיו תהילים. באמצע אמירת התהילים סגר רבינו את סידורו, ניגש לרבי אשר סג"ל ואמר לו: "סע תיכף ומיד לביתך, ראיתי את נשמת אביך הצדיק כשהיא עולה למעלה בקודש". כשהגיע רבי אנשיל לביתו, שאל על זמן יציאת נשמת אביו הצדיק, ונמצאה שהיה זה באותו הזמן שניגש אליו רבינו.

○ כאשר הגיעו יהודים ממרכז הונגריה וביקשו ישועות עבור רבינו האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז זיע"א, פעמים שהיה תמה ואומר: "למה אתם טורחים לבוא אלי, הרי מצוי בקרבכם הרב דטשאטה, לכו אליו והיושעו". במקרה מסוים, שמשודכת הייתה חולה בחולי הנפילה ל"ע, העלימו זאת מעיני החתן, שהיה מופלג מאוד בתורה ויראה. כאשר נודע הדבר לחתן אחרי שבא בקשר השידוכים פנה לרבינו ושאל מה לעשות. הצדיק אמר לו: "מעיקר הדין הרשות בידך לחזור. אך אם עלי אתה סומך, יהא ליברך סמוך, שתסתלק מחלה זאת ממנה". החתן בהיותו בטוח בדברי קודשו של רבינו הסכים להתחתן איתה. רבינו הזדרז לבית מרקחת, קנה עשבים מסוימים, ונתן מהם לחולה לבשלם ולשתות מימיהם. מאותו הזמן והלאה - לא ניכר בה שום רושם מהמחלה, ויהי לפלא.

○ יפר מוה"ר יהודה אריה מאיר הלוי יונגרייז ששמע מאביו הג"ר יצחק משה ששמע מאביו הגה"צ ר' יעקב שלמה רבה של פילק: "מעשה ופרצה שריפה בעיר ובאו היהודים לרבינו זיע"א בבהלה. יצא הצדיק אל רחוב העיר, הביט בעיניו הקדושות והראה בידיו ואמר: "בצד זה לא תהיה שריפה", וכן הראה על צד אחר. דבריו הקדושים התקיימו והשרפה כתבה ברגע שהגיעה לאותו המקום.

הגאון הרב אליעזר גורדון זצ"ל: נולד בשנת ה'תר"א (1841) בכפר צירניאן הסמוך לעיירת סויר שבפלך וילנה. מחשובי רבני ליטא ומאבות עולם הישיבות הליטאיות. כיהן רוב שנותיו כאב"ד וראש ישיבת טלז. תחת ראשותו פרחו ישיבת טלז והפכה להיות הישיבה הגדולה והחשובה בליטא. במשך שנות שבתו בוויילנה יצא לו מוניטין בתור "העילוי מסוור".

בצעירותו למד בת"ת של סמרגון. עד מהרה התבלט בכישרונותיו ונשלח לישיבה שברנצ'יה הסמוכה לוויילנה. משם המשיך ללמוד בקובנה. כבר בגיל 15 מונה ע"י ר' ישראל מסלנט להיות מגיד שיעור. בקובנה שימש כמורה צדק עד ה'תרל"ד (1874) ואז התמנה לרבה של סלובודקה. לאחר כחצי שנה התמנה לרבה של קלם בה הקים ישיבה שאליה נהרו בחורים מרחבי ליטא. ב-ה'תרמ"ה (1885) התמנה לרבה של טלז. היה מן הראשונים בראשי הישיבות בליטא שהנהיג בישיבתו את לימוד המוסר. נודע כאחד מאבות שיטת ההבנה בלימוד הגמרא, אשר זנחה את שיטת הלימוד הישנה והתרכזת בהבנת היסודות והסברות וחקרה את שורשי ההלכות. הנהיג את הלימוד בעיקר בספרי הראשונים, הרמב"ן, הרשב"א והריטב"א וקצת מן האחרונים שאחזו בשיטת ההבנה כקצות החושן, נתיבות המשפט ור' עקיבא איגר.

לישיבתו נהרו אלפים מכל קצווי רוסיה. נלחם בתנועות ההשכלה וסבל קשות מהלשונותיהן ומתעמולה עוינת. ממיסדי תנועת 'אגודת ישראל' העולמית בהמבורג. בשנת ה'תרס"ח (1908) פרצה שריפה שכילתה מבנים רבים, כולל את ישיבתו. בשנת ה'תר"ע (1910) נסע ללונדון על מנת להתרים כספים עבור בניין הישיבה שנשרף, שם נפטר מהתקף לב. נקבר בלונדון, אלפים ליווהו בדרכו האחרונה. נפטר במוצש"ק ד' אדר ה'תר"ע (1910). חי כ-69 שנים.

אביו: ר' אברהם שמואל. **מרבותיו:** ר' ישראל סלנטר. **נשותיו:** בתו של ר' אברהם יצחק נבייזר מקובנה (זווג ראשון, נישא ב-1856). בת גיסו הגביר הצדיק ר' ברוך ברוידא (זווג שני). **מתלמידיו:** ר' אלחנן בונם וסרמן הי"ד. ר' יוסף שלמה כהנמן. **מספריו:** יתשובות רבי אליעזר.

בימים הראשונים להיולדו הוריו הובילוהו מהכפר אל העירה סויר לערוך שם את שמחת הברית. בדרך הרגישו, כי הילד איננו, והבינו כי **הכר עם הילד העטוף נשמט מעגלת החרף, כשהסוס רץ בדהרה במורד ההר.** מתוך בהלה העמידו את העגלה ויצאו לחפש את הילד. אחרי חיפושים מצאו את הילד בריא ושלם. מרחוק נראה זאב, שהגיש מן היער והריח במקום. ככה ניצל הילד הרך אליעזר עפ"י נס.

כאשר היה בן עשרים שנה, התפרסם לאחד הגדולים שבחבורה. הוא נשא לאשה את בת הרב הגאון ר' אברהם יצחק נויז'קי מו"ץ בקובנה והמשיך לשקוד על התורה באין מפריע, כשעול הפרנסה מוטל על חותנו **כעבור שנים אחדות הורע מצבו של חותנו ולא היה ביכולתו לכלכל את שתי המשפחות** (ר' אליעזר היה כבר אב לשלושה ילדים). בימים ההם הביאו לו כתב-רבנות מאלקסוט (פרבר קובנה). אולם חותנו לא רצה להיפרד ממנו, ולא נתן לו לקבל המשרה. אם כי מצבו היה דחוק ונטל החזקת שתי המשפחות הכביד עליו מאוד. אשתו הרבנית טענה כנגדו, ואמרה לו: **"עד מתי נחזיקו בביתנו, הלא קשה מזונותינו כקריעת ים סוף"** - ענה לה: **"הוי רעייתי, מי יודע מי מחזיק את מי, אנחנו אותנו, או הוא אותנו בתורתו"**.

הדברים הללו חזרו ונשנו כשהביאו לרבינו כתב רבנות מהעיר איישישוק, נצחה דעתו של ר' אברהם יצחק, ורבי אליעזר נמנע מלקבל את ההצעה הזו. ורק כאשר נתפנה כסא הרבנות בסלובודקה, ונכבדיה פנו אל רבי אליעזר בבקשה לקבל את משרת הרבנות, **לא היה יכול עוד לסרב והסכים ר' אברהם יצחק לדעת אשתו.** אולם ביום שקיבל את הרבנות בסלובודקה, התחולל אסון. חותנו ר' אברהם יצחק חזר מבית המדרש וטלית ותפילין תחת זרועו, וכאשר דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל מלא קומתו ונפטר במקום.

יפר ר' יצחק קוסובסקי: "ראיתי ונוכחתי בשעת ניסיון מר וקשה, שהתנסו בו רבינו וכבני משפחתו. כאשר חלתה פעם אחת מבנותיו הקטנות, שהייתה חביבה על הוריה ביותר, ולמרות כל עמל הרופאים התגברה מחלתה מיום ליום. כל בני הבית עייפה נפשם מנדודי שינה ולא היה בהם ממש עוד כוח לעמוד על רגליהם, ואני הצעתי לפניהם, שאני אלון לילה אחד אצל מיטת החולה, למען יוכלו המה לנוח מעט".

"הלילה ההוא היה האחרון לחיי הילדה, בשעה שכל בני הבית היו רדומים, אני ישבתי יחד עם עוד אחד מתלמידי הישיבה על יד מיטת החולה, והיינו לומדים בדממה. רבינו ישב בחדרו ועסק בעריכת תשובה להלכה להשיב בעניין תכופ. במשך הלילה הארוך נכנס פעמים אחדות לחדר החולה, שנמצאה במצב גסיסה, ושאל על מצבה, ואם הגיעה שעת יציאת הנפש, כי צריך יהיה להפסיק את כתיבתו בדברי תורה".

"כשנכנס בפעם אחרונה ומצא אותה בשעת יציאת הנפש, עמד על רגליו וברך ברכת דין האבות בהתרגשות הנפש, ממש כמצווה עלינו מפי חכמינו ז"ל לברך על הרעה, כשם שמברכים על הטובה, 'והיינו לקבלה בשמחה'. המראה המחריד הוא עשה עלי רושם כל כך כביר, עד כי גם עתה אחרי עבור כמעט יובל שנים, אני רואה בחזון רוחי את רבינו הגדול, כשהוא עומד על יד מיטת בתו בשעה שהיא נפרדת ממנו לנצח, ומלווה אותה על דרכה לגנזי מרומים בברכה נלהבה.

○ יפר הגאון ר' אליהו מן בישיבת 'אור ישראל' בשם הגאון ר' חנוך ארנטרוי, אב"ד לונדון ששמע מהגאון ר' לייב לאפיאן, ראש ישיבת גייטסהד. רבינו נבחר לכהן כרבה של טלז בגיל צעיר מאוד. כשהגיע רבינו לעיר, היו בה שני נושאי-משרות, שהרגישו את עצמם נפגעים מכהונתו של הרב החדש, שהיה צעיר מהם עשרות שנים. האחד היה ראב"ד של טלז, והשני ראש השוחטים. לאחר השבת הראשונה, החליט הראב"ד לעזוב את העיר. תחילה כיהן כרב בעיר אחרת, ולאחר מכן התמנה לראב"ד בקהילה אחרת בלונדון. ראש השוחטים נפגע כאשר הרב דרש ממנו להראות לו את סכיניו, ועבר ללונדון וכיהן שם כשוחט.

בשל עזיבתם המהירה את העיר, הרב כמעט ולא התוודע אליהם. השוחט והראב"ד לא הודיעו לאיש את סיבת עזיבתם. הרב פתח, בטלז את ישיבתו, שהפכה ברבות השנים לאחת הישיבות המבוקשות ביותר. לאחר שנים הורגש לחץ כלכלי כבד בישיבה וראש הישיבה החליט לנסוע לגייס כספים. מקורביו היו בטוחים שיעד הנסיעה שלו תהיה העיר לודז', שהייתה ידועה כמקום מגוריהם של רבים מן העשירים היהודים באותה תקופה. אולם הרב, לתדהמתם, הודיע שהוא נוסע ללונדון.

גם כאשר ניסו מקורביו להסביר לו שבלונדון אינם מתגוררים יהודים חרדים רבים, והעיר אינה כשירה למסע מסיבי של גיוס כספים, לא השתכנע ועמד על דעתו לנסוע ללונדון. לאחר שבוע שלם של שהייה בלונדון, לא הצליח הרב לאסוף עשירית ממה שתכנן. היהודים המעטים שהתגוררו במקום, לא אירחו אותו בביתם. הוא נאלץ איפוא להתאכסן עם אנשים עניים וליבו דאב עליו על כישלון השליחות.

כאשר הגיעה השבת, לא ידע עדיין הגאון היכן יתאכסן. הוא הגיע לביה"כ הגדול. והנה ניגש אליו יהודי ומקדמו בברכת 'שלום עליכם רבה של טלז'. מששמע שאין לו מקום לאכול בשבת הזדעזע, והזמינו לביתו. במהלך סעודת ליל שבת, הציג בעל הבית את עצמו כמי שהתגורר בעבר בטלז, ואף הביע את געגועיו לחיים היהודיים המפכים בקרבה. "אינני מבין. אם הינך כל כך מתגעגע לעירנו, מדוע אינך חוזר אליה? מי מעכב בעדך?", שאל הגאון. הישיר בעל הבית את מבטו לעבר הגאון ושאלו: "האם הרב אינו מְפִרְנוּ?". אולם ראש הישיבה לא הכירו, מפני שהוא עזב את טלז ימים ספורים לאחר בואו של הרב לשם.

"אני השוחט של טלז, שכיהנתי במשרה זו שנים רבות". "ומדוע עזבת?", התעניין הגאון. השוחט, אמר: "כי נפגעתני מכם" וסיפר את הסיבה לעזיבתו. רבינו הזדעזע למשמע הדברים וברוב ענוותנותו, התחנן שימחל לו. הגאון המשיך והמשיך לבקש את מחילתו, וביקשו לומר בפיו בצורה ברורה שהוא מוחל.

למחרת בבוקר, כשהגיע רבינו לביה"כ, הושיבו השוחט ב'מזרח'. והנה מגיע הראב"ד. לאחר התפילה נתן ברכת שלום-עליכם לרבינו. "רבה של טלז, האינך מכירני?" שאל. כשהגאון השיב בשלילה, אמר לו: "אני כיהנתי בתפקיד ראב"ד בטלז עד בואכם לעיר". "ומדוע עזבתם?" שאל. הראב"ד סיפר שנפגע מעצם בואו של הגאון לכהן כמרא דאתרא. רבינו הזדעזע בשנית ומבקש-מתחנן בענוותנותו, מהראב"ד, שימחל לו, ויאמר זאת בפה. הראב"ד מחל. והזמינו לסעודת הבוקר ולסעודה שלישית. באותה שבת, בשעות אחר הצהריים. במוצאי שבת, התמוטט ראש ישיבה טלז, הגאון ר' אליעזר גורדון, ונפטר לבית-עולמו. (מעובד מתוך 'ברכי נפשי')

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יוסף בוכריץ זצ"ל

הגאון רבי יוסף בוכריץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ה (1885) ב'חארה צגירה' (הרובע הקטן) שבג'רבא. משפחתו הייתה ידועה בחכמים, דיינים וסופרים מהעיר פאס שבמרקו, כשבצוק העיתים היגרו לג'רבה וללוב. עוד בילדותו נודעה שקידתו העצומה בתורה. תשוקתו ללימוד התורה לא ידעה שבעה. עבר לגור בעיר הבירה תוניס והתמנה לעוזרו של המרא דאתרא רבו הגאון רבי משה זקן מאזוז זצ"ל. בשנת ה'תרע"ה (1915) לאחר פטירת המרא דאתרא, מונה לכהן כדיין ברובע היהודי "חארה צגירה" בג'רבא, והוא בן שלושים שנה בלבד! בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה לכהן כראב"ד קהילת זרזיס. היה נערץ על כל בני הקהילה וכן כיתת רגליו מכפר לכפר כדי להפיץ תורה. חריף ובקי עצום היה רבנו בכל חדרי התורה. כוחו גדול היה בנגלה ובנסתר ובחכמת הדקדוק. סייע לנזקקים ולעניים. ביום ה' אדר ה'תש"ט (1949) התבקש לבית עולמו. נפטר בגיל 64 שנים. **כשלושים שנה לאחר פטירתו**, ביום ר"ח אלול ה'תשל"ט (1979), הועלה לארץ ונקבר בהר הזיתים בירושלים. העיד נכדו ר' אליהו שהיה עד ביום שהעלו את רבינו עצמותיו היו שלו וזקנו היה שלם לחלוטין!

אביו: ר' אברהם (מנכבדי הקהילה וחבר בחברא קדישא המקומית, ולמחייתו עסק במכירת סדקית). **אמו:** מרת שרה. **מרבותיו:** הגאון ר' דוד הכהן גדישא זצ"ל (מח"ס "שירי דוד"), הגאון ר' משה זקן מאזוז, הגאון ר' שלמה דאנה. **מתלמידיו:** הגאון ר' משה הכהן דריהם זצ"ל (מח"ס 'ידי משה', כיהן כרבה של 'חארה צגירה' בג'רבא, ואחרי עלותו ארצה שימש כדיין בטבריה), הגאון ר' בנימין מיקיץ דידי זצ"ל (מח"ס "תולדות יצחק" ועוד), הגאון ר' סאסי הכהן זצ"ל (מח"ס "פרכת המסך" ו"מדרשו של שם ועבר"), הגאון ר' כמוס סופר זצ"ל (רב מושב עלמא) ועוד רבים. **מספריו:** **יוסף לקח** - חידושים על התורה ודרושים (2 חלקים) **זכרון יוסף** - חידושים ושו"ת על ארבעת חלקי ש"ע **זכות יוסף** - דרושים **יקונטרס לחוקי ישראל** - מכתבי תורה מאב"ד תונס ר' ישראל זיתון לרבינו ומכתבים לר' משה זקן מאזוז ור' דוד בן בארון

ל הלן דברים נפלאים, שהובאו ע"י ידידי ורעי, ר' עובדיה חן מחבר העלון 'פניני הפרשה' ועוד ספרים חשובים, ששוחח עם נכדו, ר' חיים בוכריץ שליט"א ו"ר מוסדות 'יוסף לקח': יום אחד בא אביו של רבינו לרבו ר' דוד הכהן, והודיעו כי היות והפרנסה בבית דחוקה עד מאוד, נאלץ לקחת את בנו יוסף שסייע בידו בעבודתו. ואכן, יצא הילד וסייע לאביו במסחרו, ובא ללמוד בימי חמישי ושישי. אך למרות שהיה משתתף בלימודים רק בשני ימים בשבוע, היה התלמיד המצטיין ביותר.

כששמע הגאון ר' מעתוק עתוגי הכהן זצ"ל (מח"ס 'יקר הערך', שמלבד גדולתו בתורה, היה ידוע כאיש חסד גדול ומרבה להיטיב), כי רבינו נאלץ לסייע בידי אביו למחייתו, ומפסיד את לימודיו, התמלא צער רב, כי הכיר את כישוריו של הנער, וראה בעיני רוחו כי עדיו לגדולות. מה עשה? הלך לאביו ועשה עימו הסכם: "אם ימשיך בנך ללמוד, אדאג כי עשרה פרנסים מהעיר ידאגו לכל מחסורך", שמע כך האב ונאות להצעה בשמחה. ואכן כך היה. רבינו המשיך לשקוד על תלמודו, ועשה חיל בלימודיו, בעוד רבי מעתוק שומר על הבטחתו, ודואג לכל מחסורם של בני ביתו.

ר' מעתוק רצה להיות בטוח, כי אכן הוא משקיע ב'הלום' הנכון, וביקש, אפוא, מהילד לבוא לפניו בכל סוף שבוע בכדי לעמוד על הישגיו. מדי יום שישי היה מגיע אליו רבינו וחוזר לפניו על כל אשר למד במשך השבוע, ולאחר הבחינה היה ר' מעתוק נותן בידיו את כל הכסף הדרוש בעבורו ובעבור בני משפחתו. **האמת היא, שלא עשרה פרנסים מהעיר היו מחזיקים ותומכים במשפחה, אלא ר' מעתוק בעצמו היה משלם את כל הכסום מכיסו הפרטי!** זכה רבי מעתוק והשיקע השקעה בטוחה, ובזכותו עמד לישראל אחד מעמודי התווך של עולם התורה.

על אף גדולתו העצומה, היה הוא בעצמו ממונה על חלוקת כספי הצדקה לעניים. ניתן היה לראותו מכתת רגליו ברחובות, ועובר מבית לבית לאסוף מצרכים עבור עניי העיר. לאחר מכן היה נושא בידיו שני סלים כבדים עמוסים מכל טוב, וסובב מבית נצרך למשנהו ומעניק במאור פנים מתכולת הסלים. חלק גדול מהמצרכים היו משלו, והשאר תרומת נדיבי העיר. בהיותו מעורה בחיי צאן מרעיתו, ידע להתאים את הנדבה למשפחה לפי צרכיה האישיים. למשפחה אחת שלח מזון, לשנייה בגדים, לשלישית תכשיטים וכיוצא בזה.

הקפיד על מתן בסתר, ודאג, שהעניים המקבלים לא יתביישו. פעם דרשו ממנו אנשי ועד הקהילה למסור את שמות האנשים מקבלי התרומה, אך רבינו סירב למלא את מבוקשם. מחשש, שלא יעמוד בלחץ גלגלות את השמות, **דרש לנכות ממשכורתו את סכומי הכסף שנתן לעניים.** אחד מבני הקהילה, בשם ורגני שועי סיפר כיצד היה רבינו מקיים את מצוות הצדקה בהסתר, מבלי לבייש את המשפחות הנזקקות. נוטל חבילה של בגדים, הולך ונוקש אצל המשפחה ומבקש להשאירה אצלם, בטענה כי אין לו כוח בידו לשאת אותה לביתו, וכי ייתכן, שישלח את בנו לקחת את החבילה, ואם לא יבוא, יכולים הם להשתמש בבגדים אלו. כך היה אומר ולא שב אליהם.

בשנת ה'תשט"ז בתקופת 'מבצע סיני', יצאו כנופיות מתפרעים ערביים, וקמו לעשות שפטים ביהודי זרזיס. מאות רבות של המוני מוסלמים משולהבים צעדו מהכפר למואנסה הסמוך, כשבידיהם כלי משחית, ופניהם לזרזיס להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים שם, רח"ל. בדרכם, חלפו בסמוך לבית החיים היהודי, כשלתפעת קפאו על מקומם. **לעיניהם הנדהמות נתגלתה דמותו של רבינו הקבור שם, כשהוא ניצב עומד סמוך לקברו, עטוף בתכריכים לבנים כמלאך ה' צבאות, ומתרה בהם לבל יעיזו לבצע את זממם!** ראו הערבים, ובהלה ורעד אחזתם, ומיד שבו על עקבותיהם, ויהי לנס. סיפור זה סיפר, השומר הערבי של בית העלמין, שחזה במעשה זה במו עיניו.

הרב המקובל מארי סעדיה בן אור זצ"ל הידוע כאוהב ישראל- נולד בשנת ה'תרע"ד (1913) ביישוב חרף אל הייגה שבמחוז חוגריה בתימן. בגיל שלוש ידע כבר קרוא וכתוב, ומילדותו נחשב כעילוי. שקדנותו לא ידעה גבולות והיה הוגה ללא הרף בזוהר ובחשכה היה לומד בו לאור הלבנה. אביו שחש בשקיקה העצומה של בנו ללימוד התורה לא חסך מכספו והיה מקפיד לרכוש עבורו עוד ועוד ספרי קודש בכל פעם שסוחר הספרים היה מגיע לכפר פעמיים בשנה. פעם תמה הסוחר, אם אכן ראוי הילד בן השש לספר כה יקר של שני כרכים. משהגיע כעבור חצי שנה, בחן את הילד והופתע לגלות, כי הלה ידע בעל פה את כל שני הכרכים. הסוחר החזיר לאבי הילד את כל מחיר הספרים על אתר.

כבר בגיל 13 הוסמך לרבנות. גאון בנגלה ובנסתר. בצעירותו הנהיג את קהילת חרף אל הייגה. שמעו וגדולתו אף הגיעו לערביי הסביבה, אשר היו עולים אליו לבקש ברכה והצלה בעת מצוקה. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ ישראל, אולם סירב לקבל משרה רבנית רשמית. למחיתו עסק בגננות וגם בזמן עבודתו לא פסק מלעסוק בתורה ולחדש חידושים.

לאחר פטירתו של מארי עובדיה בן חיים זצ"ל, שימש כמארי במשך 30 שנה של קהילת 'נצח ישראל-אור לבנים' ברעננה, וב-15 השנים האחרונות לחייו גם הנהיג את ביה"מ 'לאה ורחל' מיסודו של אחיו המקובל מארי חיים שלום זצ"ל. שקד על התורה יומם ולילה, כשהוא פרוש מענייני העולם הזה. כל הליכותיו היו בקדושה ובטהרה. שמר על עיניו ופיו בצורה מופלאה. מרבית השנה היה שרוי בתעניות דיבור, ושיאן היה מראשית חודש אלול ועד מוצאי יוה"כ במשך 40 ימים ללא הפסקה. ענותן מופלא. רבים פנו אליו כדי ליהנות מעצה ותושייה, ורבים מהפוקדים זכו לישועות. אוהב ישראל מופלא. הוענק לו תואר "יקר העיר" רעננה. על שמו נקראו רחובות. נפטר ב-ה אדר ה'תשנ"ז (1997). ציונו ברעננה. חי כ-84 שנים.

אביו: ר' עובדיה בן שלום דורני. **אמו:** מרת חממה צבר סינאוני. **אשתו:** מרת רחל. **בתו:** שושנה. **אחינו:** ר' אברהם שלום, ר' חיים שלום. **סבא:** שלום דורני (מצד אביו). **מרבותיו:** ר' חיים סינאוני. **מתלמידיו:** ר' חיים עדני (הקים בירושלים בית מדרש על שמו ועל שם אחיו בשם 'אור

חי'), ר' דורון אחיאל (רב קהילת נצח ישראל בלונדון). **חברותא:** ר' יצחק הוברמן (העיד כי רבנו זכה לגילוי אליהו) **מספריו:** •ארזי אל •מחמדי אל •ערוגות הבושם •נתיבות החוכמה •קודש הילולים •נופת צופים •עצי בשמים •משנת חכמים •פאר מלכות

על העובדה כי הרב היה בעל רוח-הקודש יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: אישה אלמונית מירושלים הגיעה לבית הרב כדי לבקש פתרון לבעיה שהייתה לה. כשהגיעה לביתו, בת הרב מסרה לה כי לצערה אביה מאושפז בביה"ח 'מאיר'. האישה לא היססה ומיד נסעה לבית-הרפואה אל הרב. בעודה מתקרבת אל הרב, עוד בטרם פצתה את פיה, הרב כנגדה אמר לה: 'אליהו- אליהו'. האישה נפעמה, שכן זהו שם בנה, ובעניינו היא הגיעה. יתירה מזו, בעודה משתהה נפעמת, הוסיף הצדיק ואמר: "שובי לביתך ויהיה בסדר". לא היה גבול להתפעלותה והתרגשותה, שכן מעולם לא דיברה קודם עם הרב, ומעולם לא סיפרה לו, באשר לבעייתה ובפעם הראשונה היא רואה את הצדיק, ומיד יודע באשר לבעייתה.

מעוצמת ההתרגשות צייתה לדבריו וחזרה לביתה ללא היסוס. מיד כשפתחה את דלת ביתה, צלצל הטלפון ובעודה מרימה את שפופרת הטלפון מעבר לקו שמעה את קולו של אליהו בנה היקר, אשר זה כארבעה חודשים מטייל בחו"ל ולא יצר קשר כלל. לשמחתה השלמה בישר בנה, כי הוא החליט לחזור לארץ.

אחי נהג לבקר את כבוד הרב. אני שכל-כך רציתי להכירו הפצרתי באחי לצרף גם אותי. משהגענו לביתו של הרב, אחי דיבר עם הצדיק וביציאתו ממנו אמר לי **שלא צריך להטריד את הרב, אם מדובר בבעיות פרנסה או בעיות גשמיות**. התווכחתי קצת עימו בשקט במכונית. לפתע הרמתי את ראשי והרב עשה תנועה ביד שאני אגש אליו. אמרתי לאחי, הוא קורא לי. אחי נכנע. הרב היה בתענית דיבור והבנתי שהוא רוצה לשמוע מה אני רוצה. אמרתי לו: "ברכה לילדים ולי". הרב בירך אותנו והוסיף בברכתו עניין מסוים ביוזמתו ושהייתי זקוק לאותו עניין עד למאוד. ואני פחדתי מאחי לספר לו על עניין גשמי זה, אבל הרב ידע בידוק מה שרציתי וברך על כך.

חיים סעיד מפרדסיה חלה ל"ע במחלת הפרקינסון. גופו רעד כל כך, עד שלא היה יכול לאכול ולשתות. אחותו שושנה (תעיזי) באה בתחנונים למארי, שסייע לאחיה החולה. תחנותיה של שושנה נגעו ללבו של המארי, ובנוסף לעובדה שחיים הוא בן דודו, הניעו אותו לחרוג ממנהגו, שלא לעסוק בקבלה מעשית. המארי רשם קמע עם שם ומסרו לשושנה. האחות המסורה מסרה לאחיה חיים ומה רבה היה שמחתה, כי **ברגע ששם את הקמע על צווארו- הרעידות פסקו חלפו ב"ה**. אחיה חזר לבריאותו הראשונה ואכל ושתה כאדם בריא לכל דבר.

חלפו כחמש שנים ופתאום המחלה חזרה וביתר שאת, ושוב חיים סעיד רועד ואינו מסוגל להכניס לפיו מאומה לא דברי מאכל ולא שתיה. טלפון בהול מפרדסיה למארי מבני ביתו. "בן דודך שוב חולה. מה עושים?!" והמארי עונה: "מה עושים? תשאלו את עצמכם, למה כבסתם את הקמע?". תדהמה אחזה במטלפן, הודה רב וביקש ברכתו, והשיחה הסתיימה. או אז ניגשו לכביסה היבשה, ומה רב פלאם היה לראות, כי **הקמע אכן בכיס המכנסים, קרוע ובלוי**. בהבינם את גדולתו של המארי, אשר חזה מרחוק מה קרה לקמע, פנו שוב אליו בצר להם: "אנא רבנו, הכן לו קמע חדש". ענה להם המארי: "אני אוהב את בן דודי ורוצה בטובתו, אך איני עוסק בקבלה מעשית ולא רושם קמעו. למענכם פעם אחרונה, שאני אחרוג ממנהגי ואעשה זאת בשנית. אנא שמרו על הקמע מכל משמר". הצדיק שוב כתב קמע ומסר לו, ובאורח פלא שוב נתרפא חיים סעיד. **הרעידות חלפו, וחיים החל שוב לאכול ולשתות כאדם בריא לכל דבר**.

עין בעין היו פוניו רואים ישועות. יהודים וערבים כאחד היו מתדפקים על דלתו לבקשת עזרה. סיפר אחיו ר' אברהם שלום: "בכל פעם, כשהארבה היה עט על השדות- היו הערבים רצים בהלה לרבינו, והצדיק היה רושם שמות על פתקה ומתפלל, והארבה היה בורח ונעלם כלא היה!"

הגאון הרב דוד פוברסקי זצ"ל - נולד ב-י' שבט ה'תרס"ב (1902) בעיר ליובאן שברוסיה. הוריו שלחו אותו ללמוד בישיבת סלוצק הסמוכה. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה הבריח את הגבול כדי להגיע לפולטבה, שם שהתה ישיבת מיר. הוא השתמש לצורך כך בדרכון של אדם ששמו יהושע פוברסקי, ומאז החליף את שמו ליהושע דוד פוברסקי, שם אשר הונח בספרו 'ישועת דוד'. במשך תקופה קצרה מאוד למד בישיבת סלבודקה אשר שהתה אף היא באותה עת בפולטבה. משם המשיך לישיבת מיר. בהמשך למד בישיבת פוניבז' בליטא ובישיבת קלם. לאחר מכן חזר לישיבת מיר.

לאחר חתונתו הצטרף לכולל של הרב אלחנן וסרמן בברנוביץ' ואף אמר שיעורים. בשנת ה'תש"א (1940) עלה לארץ עם משפחתו. זמן קצר לאחר מכן התמנה לר"מ ראשי בישיבת 'תומכי תמימים' של חסידות חב"ד בתל אביב. באלול ה'תש"ד נענה להזמנת הרב יוסף שלמה כהנמן לכהן כראש ישיבה בישיבת פוניבז', לצד ר' שמואל רוזובסקי. תפקיד אותו מילא למעלה מחמישים שנה. שקדנותו בתורה הייתה מופלאה. הרביץ תורה מתוך מסירות נפש. גאון. מעולם לא נסע לחופשה. על שמו רחוב בשכונת רמת אהרן בבני ברק. נפטר ב-ו' אדר ה'תשנ"ט (1999). חי כ-97 שנים. ציונו בבני-ברק.

אביו: ר' שלום. **אימו:** מרת פייגא לאה קוסטנוביץ. **אשתו:** מרת ציפורה (בת ר' דוד דב קרייזר - מראשי ישיבת קלצק. נישא בשנת ה'תר"ץ-1930). **מרבתי:** הגאונים ר' איסר זלמן מלצר, ר' ירוחם ליבוביץ ממיר, ר' יוסף שלמה כהנמן, ר' אלחנן וסרמן הי"ד. **מתלמידי:** ר' מרדכי שלמה ברמן (ראש ישיבת פוניבז'), ר' יעקב מרגלית, ר' יוסף צבי ריינהולד. **ילדי:** ר' ברוך דב פוברסקי (ראש ישיבת פוניבז' וחבר מועצת גדולי התורה), ר' שלום (ר"מ בישיבת 'קול תורה'), ר' ד"ר חיים. **חתנו:** ר' ברוך פינס. **מספריו:** **ישועת דוד** - על ש"ע **שיעורי ר' דוד** - על התלמוד **יישמרו דעת** - ענייני מוסר **מוסר ודעת • משכיל לדוד** - מאמרי מוסר על פי פרשיות התורה.

ר בינו מעולם לא הסכים לנסוע לנופש. גם בימי הקיץ הלוהטים, כאשר כל מי שהיה ביכולתו חיפש דירת קיץ כדי לנוח מעט מן החום הכבד של בני ברק, נשאר רבי דוד במקומו, ונימוקו עימו: "הרי לא יתכן שהדבר לא יגרום לביטול תורה, ודבר כזה אינו בא בחשבון!".

באחת השנים כאשר החום היה כבד במיוחד, והסבל גדול, פנתה הרבנית אל בעלה והודיעה לו שעלה בידה לסדר דירה בירושלים באופן שלא יגרם לו כל ביטול תורה. לאור זאת התחילו בהכנות לנסיעה. הרכב הוזמן, המזוודות הועמסו, ורק כשהכל היה מוכן לנסיעה הודיעה הרבנית לרבי דוד שאפשר לצאת לדרך.

בהגיעם לירושלים ביקשה הרבנית מכל בני המשפחה להמתין ברכב. היא עלתה יחד עם בעלה לדירה, סידרה לו את שולחן הלימוד ואת כל מה שהיה זקוק לו, ורבי דוד התיישב והתחיל ללמוד כדרכו בקודש. רק אז החלה הרבנית לרדת במדריגות כדי להעלות את משפחתה ואת המזוודות. אולם בשעה שירדה, נשמעה אנחה כבדה מפיו של רבי דוד.

חזרה הרבנית על עקבותיה, ולשאלתה, השיב רבי דוד: "הלא בעוד זמן-מה יהיה סדר מוסר בישיבה, ואני לא אהיה שם?!" אמרה הרבנית: **"גם לזה דאגתי. דירתנו סמוכה לישיבת מיר, וגם שם מתקיים סדר מוסר בדיוק באותה שעה. תוכל איפה ללמוד שם את סדר המוסר הרגיל"**.

רבי דוד הודה לרבנית על דאגתה ומסירותה והביע התפעלות ממחשבתה על כל פרט ופרט. התכוונה הרבנית לרדת במדריגות אולם שוב נשמעה אנחה מפיו ראש הישיבה. מיד חזרה הרבנית על עקבותיה ושאלה: "מה לא בסדר?". השיב רבי דוד: "אמנם נכון, אוכל ללמוד שם סדר מוסר, אבל אינו דומה סדר מוסר במקום הקבוע שלי ללימוד במקום אחר, אף על פי שגם זו ישיבה...". החליטה הרבנית במקום, שאם לראש הישיבה יגרם נזק רוחני כלשהו, היא מוותרת על כל החופש. **ואכן הם ירדו לרכב וחזרו כלעומת שבאו. הם הגיעו לבני ברק בדיוק בזמן שהתחיל סדר המוסר בישיבת פוניבז'...**

ר בינו זכה עד סוף ימיו להרביץ תורה בישיבה מתוך מסירות נפש. בשנותיו האחרונות ראו בו שהוא מזדקן אך עבודתו נשארה ללא שינוי. באחד הלילות עלה חום גופו עד שלא היה מסוגל להירדם. הוא לקח כדור הרגעה ונרדם. בשעה שלוש לפנות בוקר קם כהרגלו ללכת לישיבה.

שאלוהו בניו: "אבא, להיכן תלך?" השיבם: "אני הולך ישיבה". "אבל הינך חולה?". אמר להם: "אני מוכרח ללכת לישיבה". ולא שהה להפצרותיהם והכין עצמו ללכת לישיבה. שאלוהו הבנים: "ילמדנו אבינו מדוע כה עז חפצו ללכת לישיבה אף בימים שאתה חולה?". שתק, חיכה מעט, ואז סיפר להם:

"בעיר מולדתי התגוררה אישה חולנית מאוד. בערב יו"כ לא הסכימה אף לעלות בדעתה שלא תצום ביום הקדוש, גם לאחר שהרופאים שבדקו אותה פסקו שעליה לאכול ואסור לה לצום, סירבה לשמוע על כך. החליטו קרוביה להזמין פרופסור גדול בעל שם ומפורסם אולי ממנו תקבל את הדין.

הוא בדק את מצבה החמור ופסק שאסור לה לצום, אולם בראותו את סירובה הנמרץ שינה דעתו והפתיע את כולם באומרו: "אסור לה לאכול, וחייבת לצום". לתמיהת קרובי משפחתה הסביר "כי יותר סכנת נפשות נשקפת אם תאכל מאשר אם תצום". "גם אני", הפטיר ר' דוד, **"אם לא אלך לישיבה תהיה זו עבורי סכנה יותר גדולה מאשר אם אלך"**.

הרב יעקב בער רוזנבאום זצ"ל האדמו"ר מנדבורנה- נולד בסירט בשנת ה'תר"צ (1930). בזמן השואה נזהר לבל יכנס לפיו מאכלים אסורים. לאחר המלחמה סייע ליהודים בהברחת הגבול, שהיה בשליטת הקומוניסטים. בשנת ה'תש"ו (1946) החליט לעלות לא"י והצטרף לאניית מעפילים. בספינה בנה חדרון מקרטונים ולא יצא ממנו, כדי לא להיכשל במראות אסורים. בהגיעו לירושלים היה מתמיד בלימודו וישן רק שעות בודדות ביממה. הרבה בתעניות ובסיגופים.

בשנת ה'תש"ט (1949) עלה אביו לישראל והתיישב ביפו. ר' יעקב עבר לגור עמו והקים עמו את ישיבת "מאמר מרדכי" ביפו. בשנת ה'תש"כ (1960) עבר לגור בבני ברק. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תשל"ח (1978) מילא את מקומו והרחיב את החסידות ואף ליטאים הצטרפו לחסידות. בזמנו נבנתה קריית נדבורנה וביה"כ הגדול של נדבורנה בפאתי שיכון ויז'ניץ בבני ברק ("היכלי רוזנטל"). נהג לעשות תענית דיבור בימי שני וחמישי וכן מראש חודש אלול עד אחרי יום כיפור. **שקדן עצום. גאון בנגלה ובנסתר. עסק בקירוב רחוקים. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא. פיזר כספים בהצנע לכת וגמל חסדים.** נפטר ב-ז' אדר ה'תשע"ב (2012). חי כ-82 שנים. ציונו בהר-הזיתים שבירושלים.

אביו: האדמו"ר ר' חיים מרדכי רוזנבאום. **אמו:** מרת סימה רייזל (בתו של רבי אליעזר זאב מקרטשניף). **אשתו:** בתו של ר' משה הערש. **מרבתי:** ר' יוסף צבי דושינסקי.

חברותא: המקובל ר' אשר זעליג מרגליות. **מתלמידי:** ר' נתן נטע לנדמן (מרבני חולון), ר' צבי גלבשטיין (רב קהילת בית וגן באלעד), ר' יוסף מוגרבי (מחולון).

בניו: האדמו"ר ר' אליעזר זאב (חתן ר' אהרן צבי וויצנר אב"ד פשמישל. כיהן כרב הקריה בב"ב וממשיך מקום אביו). האדמו"ר ר' מאיר יצחק אייזיק (חתן ר' זאב טברסקי. שימש כאדמו"ר בירושלים לאחר פטירת אביו). האדמו"ר ר' אשר ישעיה (חתן ר' יהושע רוזנברגר. שימש כאדמו"ר בביתר לאחר פטירת אביו). האדמו"ר ר' יוסף נפתלי (חתן ר' משה אליקים בריעה כהנא מספינקא. שימש כאדמו"ר באלעד לאחר פטירת אביו). ר' ישראל (חתן ר' חיים אליעזר הורנצ'יק, משגיח בישיבת נדבורנה). ר' אהרן דוד (חתן ר' צבי אלעזר ספרין מקומרנה בני ברק). ר' שמואל שמעלקע (חתן ר' מנחם דוד משאץ-ויז'ניץ). **חתניו:** ר' שלום אהרן אשכנזי (ר"י נדבורנה, בנו של ר' אלימלך אב"ד מלבורן), ר' זלמן שפירא (בן האדמו"ר מנארול), ר' אשר אנשיל כ"ץ (נכד האדמו"ר מתולדות אהרן-ירושלים) ור' נפתלי שיינבאלג (בן רבה של עדזשווער-אנגליה).

פעם נסעו קבוצת אנשים מעם-עדתי בשעת בוקר מוקדמת להשתטח על קברי צדיקים בערי-הגליל. לאחר שעות ספורות נשמעה בשורה מרה, כי **רכב ובו מספר אנשים התגלגל לתוך וואדי, ר"ל.** על אתר ניגשו מקורביו בדאגה ובחלחלה לספר לו על כך, שמא הדבר נוגע לקבוצה הללו. רבינו השתתק לרגע-קט ומיד קבע: **"יש להתפלל על כלל ישראל. אבל לשאלתכם - אלו אינם האברכים משלנו"...** כך ידע הצדיק מכל אשר נעשה.

יפר ר' אשר אנשיל כץ חתן רבינו: "התמסרותו לכל יהודי, מתוך אהבת ישראל שהייתה ספוגה בו, הביאה למצב שהרב 'לקח ללב' כל צרה ודאגה של יהודי. פעם הייתי בבית ורבינו קיבל קהל למטה, ולפתע אני רואה אותו רץ ועולה במעלה המדרגות, ומתחיל לחפש משהו בבית בקדחתנות... ראיתי שהוא כולו נסער ומחפש משהו בדחיפות, ניגשתי ושאלתי בדרך ארץ, אולי אוכל לעזור? השיב לי רבינו, 'כן בוודאי, אני צריך משהו לעשות ברכה ואינני מוצא'. מיד רצתי, הבאתי כוס מים, ורבינו בירך 'שהכל נהיה בדברו' בכוונה עצומה, ואז הסביר לי: 'קיבלתי זה עתה קוויטל מיהודי מאוד כאוב, שפרש לפניי צרה קשה שהוא נתון בה. לא יכולתי לעמוד בכאב כזה, הרגשתי שכוחותי אוזלים, הייתי צריך לרוץ למעלה לעשות ברכה, לקבל קצת חיות, ואני כבר צריך לשוב אליו', סיים רבינו ומיהר לשוב ולרדת אל קבלת הקהל..."

צדיקי אמת ניחנו בכוחות עילאיים, אף גם לרפא חולאים של ממש ולהמציא להם מרפא. סיפורה יהודייה יראת שמיים, כי ביום מן הימים צמח אצל ילדה הרך גידול פרא בולט על היד, כשפעמים אף תקפו אותו מכאובים עזים. **כשפנו עמו לרופא, קבע בפסיקה כי חייבים להסיר את הגידול על ידי ניתוח, כשמבקש להסדיר תאריך לעריכת הניתוח בימים הקרובים.** יום טרם ביצוע הניתוח נכנסה האם עם ילדה למעון הקודש פנימה לבקש את ברכת רבינו להצלחת המשימה. כששמע רבינו במה הדברים אמורים, תפס בידו של הילד, והחל מוליך את ידו הקדושה אנה ואנה על מקום החולי שבידו של הקטן. לאחר מכן שילחו את הילד חזרה אל האם. **כאשר שבו לביתם הבחינה האם, כי הגידול הלך והצטמק עד שנעלם באורח דינאמי. בהגיע יום הניתוח כבר לא היה את מה לנתח... הגידול סר נעלם ואיננו!**

יפר הרב פולק שליט"א: "ההתמסרות רבינו לכל אחד ואחד הייתה כאב רחום לבן יקר ממש. הוא היה יכול לשבת עם כל אדם - גם עם אחד שלא הכיר- שעה ושעה וחצי ושעתיים ושלוש שעות, הכל כדי לחזקו ולעודדו ולנסות לראות איך יוכל לסייע לו. לא בחינם כבר כאברך צעיר המתינו אנשים לשיחה עמו עד השעות הקטנות של הלילה, רבינו היה מקשיב להם, מבין אותם ומנסה לעזור להם ככל יכולתו- וכולם היו לו כבנים". "שמעתי מאברך אחד", נזכר ר' פולק, "ששאל את הרבי על ניתוח מסוים, תוך שהוא מצוין את עלותו - עשרת אלפי שקלים, סכום שאין לו לשלם. רבינו זי"ע המליץ לו, אכן, לבצע את הניתוח אצל רופא פלוני, ותוך כדי כך התקשר לאותו רופא לוודא, כי הניתוח יבוצע בחינם!". ההתמסרות שלו היתה מופלאה. הוא בא לבקר אותי בבית הרפואה כשהייתי חולה? הרי אני לא רבי ולא בן רבי, אברך שוכב בבית הרפואה, ורבינו בלי אומר ודברים מטריח לעלות אליו לבקר, זה הרי לא ייאמן!"

המשגיח הרה"ג רבי שלמה קאליש סיפר: "כל רגע ורגע אצל רבינו נוצל עד תום. קרה לי פעם, שנקראתי אל הרבי לשעה 12:30 אחרי חצות הלילה, ולצערי איחרתי בשתי דקות. רבינו העיר לי בנועם שיח: 'אני חיכיתי לך בשעה המדויקת, כבר שתי דקות שאני ממתין'..."

○ יפר הרב שפירא: סיפר לי יהודי, בדידיה הוה עובדה, שלפרקים חש במיחוש מסויים בגופו, ולאחר בדיקות שונות קבעו הרופאים כי יש צורך בניתוח, והציעו בפניו לערוך מיד את הניתוח. הלה עשה חשבון, כי כדאי להיענות למועד המייד ו לעשות את הניתוח, לפי שהמועד הניתן בדיחוי- יתכן ותקופת ההתאוששות תבוא על חשבון ימי הפורים, והמועד הנוסף שניתן כאפשרות לדחיה ממושכת עד אחרי חג הפסח - הרי מועד זה מתנגש באירוע משפחתי. ממילא, הסיק בפשטות, יש לערוך את הניתוח במועד המייד, וכשמסקנה זו בידי עולה לרבינו לבקש ברכתו. רבינו שמע את הסיפור והחישבו הנלווה, והשיב כי עדיף להשאיר את העניין לאחרי חג הפסח. הלה ניסה להסביר כי מועד זה מתנגש באירוע משפחתי חשוב, אך רבינו בשלו: "להשאיר את העניין לאחרי חג הפסח". כחסיד, לא הרבה לשאול, ועשה עפ"י הוראת רבינו. **מה רבה היתה הפתעתו, כי עד חג הפסח סיבת הניתוח נעלמה ואיננה...** במהלך החודשים שחלפו, כביכול יד נעלמה פתרה את המיחוש כלאחר יד, ועתה, אין כאן מיחוש... האירוע המשפחתי נערך כמתוכנן, ורק דבר הניתוח - הוא שנעלם מלוח הזמנים...

אל הרבי נכנס יהודי חשוך בנים ממרר בבכי. הוא סיפר כי כבר עברו עליו שנים רבות. "חשוך בנים אני ולא זכינו לחבוק פרי בטן", תינה את צערו כשמגיש את הקוויטל לרבינו. הרבי מביט אל היהודי, אוחז את הקוויטל, ועיניו הקדושות ראות. לפתע פוסק רבינו את פסוק וואומר: **"מדוע אתה בוכה ואני רואה לך בנים!"**. **כעבור שנה נכנס אל הקודש פנימה לבשר את בשורתו אשר התבשר.**

כך היה אצל אברך צעיר המתגורר בבני ברק, שזה שנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא, הקפיד הלה להתברך אצל ברכותיהם של רבים וטובים. מה גם הרבה לדרוש ברופאים, אך מה' מצעדי גבר עוד לא הגיע הקץ לישועתו. האברך שמע מיידו כי בעיר שוכן הרבי מנדבורנה, וידיו רב לו בפקידת עקרות והמשכת ישועות מעל הטבע. האברך נכנס יחד עם נוות ביתו אל מעונו של הרבי זכותו יגן עליו, בבקשה שימשיך לו את ישועתו. רבינו האציל עליהם מברכות קדשו, אך האברך עדיין מתעקש ובקשה חדה בפיו: **כי מעוניין הוא בהבטחה דייקא** - כשאף מצהיר במפורשות כי מנגד הבטחה זו- באם יענה, יבטיח אף הוא לפעול גדולות ונצורות בעבודת השם. קם רבינו מכסאו ומתחיל להלך בחדרו אנה ואנה. האברך עומד לבקש על נפשו כי יאיר את ביתו באור השמחה לשמוע את קולו של הנער. רבינו מתיישב על כסאו ומתחיל להלום על השולחן כמה פעמים, כשבתוך כך מסתכל הרבה בציפורניו - כידוע בהנהגתו העילאית הסמויה בזה. לבסוף נענה רבינו: **"במועד כך וכך תיוושע בבשורת בן"**. **ההבטחה התקיימה במלואה ובדיק נמרץ - חתם האברך את סיפורו בקול צהלה.**

כה העיד על עצמו רבינו: **"ברגע שיהודי עומד על מפתן דלתי ואוחז בידית ביתי; יודע אנוכי מהי שאלתו ומה מצוקתו; ואת התשובה בו אמור אני להשיבו!"**. ממשיך רבינו להוסיף: **"אך לא אמרה ואחפוז להשיבו על-אתר, אתן לו לשוח את מצוקת לבבו לשמוע את דבריו במלואם; מה גם שלא יהלך בתחושה כוזבת שאם היה מסביר כך וכך הייתה התשובה שונה"...** צא וראה גודל אהבתו אל כל יהודי ויהודי באשר הוא.

בעת ביקר פעמים רבות הרה"ק ה"בית ישראל" מגור אצל רבינו בעל ה"דבר חיים" זי"ע, הביט על בנו, רבינו, ולא הוריד את עיניו ממנו. לאחר מכן התבטא למשמשי: **"הראיתם?! כי בנו של רבי חיים מרדכי (רבינו הקדוש) השכינה שרויה על פניו!"**.

הגאון החסיד רבי חיים דוד קובלסקי שליט"א ראש בית המדרש 'מאורות הדף היומי' סיפר: את סוד התרחקותו מקשר גשמי אל האכילה, למד אבי מורי הגאון החסיד זצ"ל, שהיה מקורב במאוד לרבינו בימי חורפו. רבינו, שכל ימיו ולילותיו ספון בעבודת קונו, אין לו פנאי להיכנס למטבח שבביתו. פעם, נקלע אורח למעון רבינו, ואיש מבני הבית לא היה שם. **שינה רבינו ממנהגו לכבוד האורח ונכנס למטבח להכין לו משקה. אלא שמצא עצמו נבוך, כי אין הוא יודע, היכן מיקום הכלים החלביים והכלים הבשריים...**

בימי השבעה, העידה הרבנית הצדקנית תליט"א, כי פעם, בעת שנחלשה, ביקש הרבי לסייע לה ולהכין עבורה משקה חם. כדי לבצע את המשימה, שאל אותה: **"כיצד מעמידים מיחם!?"** והיא נענתה ואמרה: **"לא, זה תפקיד שלי"...** עד כדי כך היה מרוחק אפילו מהפעולות החומריות היומיומיות הפשוטות, ועד כדי כך היתה עמידתה לימין קדשו, לאפשר לו להיות מובדל ומופרש מכל ענייני החומר.

○ יפר ר' אשר אנשיל כץ חתן רבינו: רבינו לא היה יושב כל שבעת הימים מחוץ לסוכה, כששהה מחוץ לסוכה היה עומד. באחד מימי הסוכות ירד גשם זלעפות. חולפות עשר דקות ועוד עשר, כבר מחצית השעה חלפה וכבר כמעט שעה, והגשם ממאן להיפסק. רבינו ממתין בסבלנות מחוץ לסוכה בעמידה, ממתין לתום הגשם, אך זה לא נראה באופק...

"באותו זמן הייתי חתן של רבינו. העזתי וניגשתי אל הצדיק, ושאלתיו, הרי כבר חלפה שעה מתום התפילה, והיינו רוצים לערוך סעודה, שהיא שמחת יום טוב אך הגשם מפריע. הרי ידועים סיפורי מופת מצדיקי קמאי, שהיו מוציאים מטפחת, מנפנפים בה אילך ואילך, והשמים היו מתבהרים מיד. שמא יראה לנו השווער גם כן מופת כזה? תשובתו הפתיעה אותי, 'בוא אתי', כך אמר, ניגשנו אל החלון הגדול שבסוכה ורבינו הרים עיניו אל השמים השחורים מעננים. **לאחר חצי דקה הוריד רבינו את עיניו הקדושות, ובתוך רגע כמימריה פסק הגשם מיידית!"**. הרב כץ מוסיף: **"זה לא סיפור, זו לא גוזמא, זה לא אגדה - אני הייתי שם, וראיתי במו עיני!"**.

ל כל יהודי באשר הוא, רבינו מסר את נפשו להושיעו מצרתו ולחלצו מן המיצר. סיפר אחד בעניין קרובת משפחתו שחלתה ל"ע במחלה האיומה באחד מאיבריה, עד שנאלצו לכתות האבר כליל ולהצמיד אותה למכשיר רפואי, בניתוח בן שמונה שעות. היא מיאנה לעבור הניתוח והעדיפה לחיות את שארית חייה בכבוד, מאשר להגיע לכזה מצב סיעודי. היהודי הלה בעל המספר נכנס אל הקודש פנימה, והחל לפתוח את פיו בבכי רב באוזני רבינו. וכך המשיך לבכות ולהתחנן על חייה. רבינו הזדעזע מאוד, ליבו הרחום והכואב בצרותם של ישראל לא יכול היה לסבול כגון-דא. ואמר: **"תמתין כאן!"**. המתין היהודי הלה עשרים- וחמש דקות, ואז שב הרבי אל חדרו, כשפאותיו רטובות מהמקווה ואמר: **"בסייעתא דשמיא, הצלחנו להזיז את זה שמאלה. כעת לא יצטרכו לכרות, והכל על מקומו יבוא בשלום!"**. היהודי הלה המשיך לאמר: **"רבי, מחר יש ניתוח של שמונה שעות"**. נענה רבינו והשיב בפסיקה: **"לא יהיה שמונה, יהיה חמש! ושיהיה בהצלחה"...** **בידיו של היהודי הלה נתונים שני הצילומים, זה שלפני הבטחת הרבי וזה שלאחריה, ובמו עיניו חזה בשינוי הדרסטי ובהתקדמות הרפואית.**

הגאון הרב ישראל יצחק הלוי רייזמן זצ"ל - נולד ב-ל' שבט אדר"ח אדר שנת ה'תרמ"ט (1889) בעיר העתיקה בירושלים בין החומות. נכנס לבריתו של אברהם אבינו ע"ה ב-ז' אדר ונקרא שמו בישראל ישראל יצחק ע"ש זקינו אבי אימו. משחר נעוריו נודע למתמיד עצום, ולמד מתוך יגיעה והבנה גדולה, ודרשת הבר-מצווה שלו היה כשנבחן בעל פה, על שלושת הבבות - קמא, מציעא ובתרא, ומיום ליום עלה ונתעלה עד שבגיל שש עשרה ידע את כל השולחן ערוך יורה דעה בעל פה.

לאחר חתונתו התחיל לעסוק גם בתורת הנסתר, והתקבל לחבר מן המניין בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' ומאז לא עבר עליו חצות לילה בשינה והיה קם כארי בחצות לילה ללמוד עד אור הבוקר ולהתפלל תפילת שחרית כותיקין. הרביץ תורה בישיבות 'חיי עולם' ו'תורת חיים' וכן היה ממייסדי ישיבת 'שפת אמת'. האדמו"ר רבי אברהם מרדכי אלטר מגור (בעל ה'אמרי אמת') העמידו בראשות הישיבה הקדושה 'שפת אמת'.

בשנת ה'תרפ"ט (1929) לערך התקבל לדיין וחבר בבית דין צדק העדה החרדית, בהמצלת הרבנים הגאב"ד רבי יוסף חיים זוננפלד והגאב"ד רבי יוסף צבי דושינסקיא והגאב"ד רבי זליג ראובן בנגיס, כשהם מעידים כי פסקיו ודרכי ההוראה שלו עולה על כל הרבנים שבירושלים, ואכן דלתי ביתו לא נסגרו ארבעים שנה ומכל קצווי הארץ שלחו אליו את שאלותיהם בהלכה העמיד וכוון את הכשרות המוהדרת של העדה החרדית את כשרות המקוואות והעירובין ועוד. **גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. בקיאותו המופלגת הפליאו כאשר הש"ס והשו"ע היו שגורים אצלו בעל-פה.** נפטר ב-ז' אדר ה'תשכ"ט (1969). חי כ-80 שנים. ציונו בהר-הזיתים. בצוואתו ביקש שלא להספידו ולא לכתוב מודעות ולהכריז ברמקולים בעיר, וכן ביקש שלא לכתוב על מצבתו שום תואר.

אביו: החסיד ר' נתנאל מפראגה (נאמן ביתו ואיש אמונו של הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור, בעל ה'חידושי הרי"ם' והיה מבאי ביתו של בעל 'תורת חסד' מלובלין, ושימש את הגר"א מטשבונו, ורבי ישע'לה פראגר). **נשותיו:** חתנו של רמ"מ בובוואלד מצאנז (זיווג ראשון - נפטרה בעת הלידה כשנה לאחר נישואיהם), הרבנית מרת חיה שרה ע"ה (זיווג שני - בת הגאון ר' שלום לייב אייזנבאך מח"ס העמוקים 'באר יצחק' על סדר קדשים ו'תכלת מרדכי' על סדר טהרות. מגדולי תלמידי השרף המהרי"ל דיסקין וחתנו של ראב"ד ירושלים הגאון רבי אברהם אבא קוסובסקי).

מרבתי: הגאונים ר' אהרון אריש אייברשיטץ מראדושיץ ורבי שניאור זלמן (ה'תורת חסד' מלובלין), המקובל ר' חיים שאול הכהן דוויק (השד"ה, מגדולי מקובלי ארם צובא), המקובל ר' שלמה אליעזר אלפנדרי (ה'סבא קדישא'), ר' אברהם שמחה הורוויץ מבראנוב, האדמו"ר ר' דוד צבי שלמה בידרמן מלעלוב, ר' שמחה בונם מאוטווצק, האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר מגור (בעל ה'שפת אמת'), האדמו"ר ר' ישראל אלטר מגור (בעל ה'בית ישראל'). **מתלמידי:** הגאונים ר' ישראל יעקב פישר (בעל ה'אבן ישראל'), ר' יעקב ישעיה בלוי (בעל ה'פתחי חושן'), ר' מאיר ברנסדופר (בעל ה'קנה בושם'), ר' משה הלברשטאם (בעל ה'דברי משה'), ר' נפתלי פרנקל (בעל ה'אמרי בינה'), ר' מנחם מנדל מנדלסון (רבה של קוממיות), ר' לייב מינצברג (רבה של קהילת המתמידים) ועוד, ולהבחל"ח תלמידו אשר יצק על ברכיו מיום היוולדו נכדו הגדול הגאון המקובל רבי נתנאל סאפרין האדמו"ר מקאמרנא שליט"א. **בתו:** הרבנית מרת גאלדא לאה ע"ה (נישאה לגאון המקובל ר' שלום סאפרין, האדמו"ר מקאמרנא זצ"ל).

במשך כל שנות חייו עסק רבינו במצוות הצדקה. במעשה זה החזיק עוד לפני נישואיו. הוא היה גבאי הצדקה המפורסם של ירושלים, וחילק בכל ערבי שבתות וחגים אלפי חלות לעניי ירושלים, אפילו ביום חתונתו שהייתה ביום שישי כמנהג ירושלים, המשיך במנהגו לחלק חלות באומרו שאין העניים צריכים לסבול מפני כניסתו היום לחופה.

פעם אחת הלך רבינו ברחובות ירושלים, והנה הוא רואה לפניו את אחד מעשירי ירושלים הולך בעיניים עצובות יחד עם בנו. כששאל אותו רבינו להיכן הוא הולך, השיב העשיר שהוא הולך לרופא מכיוון שבנו חולה מספר ימים והוא מאוד חושש למצב בריאותו. שאל אותו רבי ישראל יצחק: "כמה כסף עליך לשלם לרופא?" - "חמש מאות שקל", השיב העשיר. "אם כן, תן לי את הכסף ותחזור לביתך ואני מבטיח לך שהבן יבריא". העשיר שמע לכל רבינו ונתן לו את הכסף לטובת צדקה ולמחרת למרבה הפלא קם בנו בריא ושלם כאילו מעולם לא חלה.

חנתו בזיווג שני הגאון רבי שלום לייב אייזנבאך חיפש חתן ת"ח לבתו היחידה מרת חיה שרה ע"ה, ודיברו בו נכבדות אם אחד הבחורים החשובים מירושלים, בדרך כשהוא הלך לפגוש את הבחור, פגש את רבי ישראל יצחק שהיה אלמן צעיר, והתחילו לדבר ולשוחח בדברי לימוד, וממש עמדו על הרחוב ודיברו ופלפלו כמה שעות יחד, בסוף שאל אותו רבי שלום לייב אם הוא אברך או בחור, ענה לו שהוא אלמן צעיר, אז אמר לו: "אני אקח אותך לחתן לבתי הבחורה כי נראה לי שאין עוד כזה גאון בירושלים", ולא הלך לפגוש כלל את הבחור המדובר, ובתו הסכימה להינשא לו אע"פ שהיה אלמן אחרי שהאמינה לדברי אביה כי הוא הוא הגאון העתידי של ירושלים.

לפני שרבינו נפטר, היה שואל את כל המבקרים האם הגיע כבר יום ז' אדר הילולת משה רבינו. לשאלת המבקרים מדוע הוא מחכה לתאריך ז' אדר? ענה כי יום הברית שלו היה ב-ז' אדר, ויום הברית הוא יום ההולדת האמיתי של יהודי. ולכן הוא רוצה להיפטר ביום הולדתו כי הקב"ה ממלא שנותיו של צדיקים, וגם משה רבינו נולד ב-ז' אדר ומכיוון שנולד מהול, לא היה לו ברית לאחר שמונה ימים, ונפטר ב' אדר. וכן היה עם רבינו, שבתחילת כניסת יום ז' אדר נפטר.

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים להשתמש
בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com**

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים